

52.

134.

STAMPFEL-FÉLE
TUDOMÁNYOS ZSEBKÖNYVTÁR

— (⊙) 173. (⊙) —

FEJES ÁRON

A magyar helyesírás

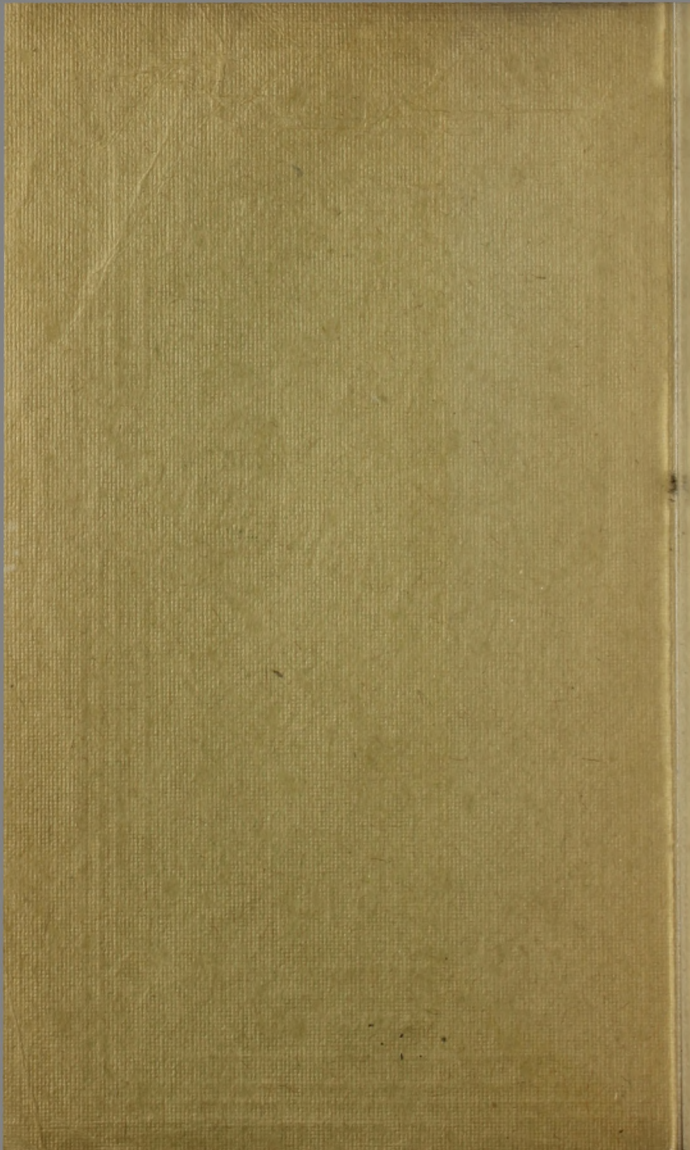
SZABÁLYAI

Ára 60 fill.

STAMPFEL-FÉLE KÖNYVKIADÓHIVATAL

(Révai Testvérek tud. Intézet R.-i.)

Budapest, VIII. Üllői-út 18.

STAMPFEL-FÉLE
TUDOMÁNYOS ZSEBKÖNYVTÁR

— ≡ 173. ≡ —

A MAGYAR HELYESÍRÁS
SZABÁLYAI
(SZÓJEGYZÉKKEL)

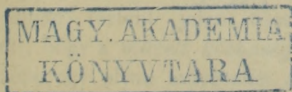
ISKOLAI ÉS MAGÁNHASZNÁLATRA

— a helyesíráshoz vonatkozó miniszteri rendelet alapján —

IRTA

FEJES ÁRON

TANÁR

BUDAPEST

STAMPFEL-féle KÖNYVKIADÓHIVATAL

(Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság.)

1905

STAMPÉL ÉS
KÖNYVTÁRSZÁM
A KÖNYVTÁRSZÁM
NYELVI
KÖNYVTÁRSZÁM
KÖNYVTÁRSZÁM

PÉTER ARON

NYELVI
KÖNYVTÁRSZÁM

BUDAPEST

STAMPÉL ÉS KÖNYVTÁRSZÁM
Révai és Salamon könyvnyomdája Budapest, VIII., Üllői-út 18.

ELŐSZÓ.

A magyar helyesírás szabályainak ismeretére mindnyájunknak szüksége van. A művelt magyar ember nemcsak arra törekszik, hogy gondolatait szabatosan és helyes magyarsággal fejezze ki, hanem arra is ügyel, hogy írott beszéde megfeleljen a helyesírás általánosan elfogadott szabályainak. E szabályok ismerete és tudatos alkalmazása fokmérője gondolkozásunk fegyelmezettségének és bizonyos mértékig, műveltségünknek is.

A magyar helyesírás szabályainak a miniszteri rendelet alapján történt jelen összeállításával célom az volt, hogy a *művelt közönség* és *tanuló ifjúság* kezébe egy olyan művecskét adjak, mely a helyesírás kérdéseiben kellően tájékoztat. Évéggett az anyagnak olymódon való feldolgozására törekedtem, hogy az minden ízében könnyen áttekinthető legyen. Így az összetartozó nagyobb részeket külön szakaszokban tárgyalom; a szabályokat érthető, világos rövidséggel és megfelelő példák kíséretében adom; kiterjeszkedem az akadémiai és iskolai helyesírás közti különbségek feltüntetésére; ismertetem az írásjelek használatát; felsorolom a szokottabb rövidítéseket; függelékül

pedig betűsoros helyesírási szójegyzéket is közlök. Az egész mű beosztásánál törekvésem arra irányult, hogy a helyesírás kérdéseiben az érdeklődő *biztos tájékozást* és *gyors felvilágosítást* nyerjen e kis munkából.

Hogy e feladatot mennyiben sikerült megoldanom, azt az olvasó tárgyilagos és jóindulatú bírálatára bízom. Mindenesetre örömemre fog szolgálni, ha művecskémmel csak némileg is hozzájárulhattam a ma nagyon is szétágazó helyesírási eljárás egységesítéséhez.

A SZERZŐ.

A HELYESÍRÁS SZABÁLYAI.

I. SZAKASZ.

A helyesírás elve.

A helyesírásban irányadó elvünk legyen: *az egyszerűsítésre és következeteségre* való törekvés.

II. SZAKASZ.

A helyesírás alapja.

A helyesírás alapja a tőszóknál és tőszó számba menő származékoknál: a *kiejtés*; a származék-szóknál és ragozott kifejezésekénél: a *szóelemzés*. Ezeken kívül némely szókat a hagyomány és megszokás alapján írunk. Pld faggyú; fütty, szittyá; hagyjon, adjon, szidja, szítja; mindjárt, mesgye, rögtön.

III. SZAKASZ.

A magyar ábécé.

A hangok jelzésére 38 betűt használunk. A magyar ábécésor a következő: *a, á, b, c (cz), cs, d, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz, t, ty, ű, ú, ü, ű, v, z, zs.* — Idegen szavakban: *ae, oe, au, eu, ch, qu, x*; régi családnevekben: *y, eő, ew, w, ch, gh, th,*

J e g y z e t. *Magánhangzók :*

1. rövidek: *a, e, í, o, ö, u, ü ;*

2. hosszúk: *á, é, í, ó, ő, ú, ü.*

Mássalhangzók :

1. lágyak: *b, v, d, z, zs, gy, g ;*

2. kemények: *p, f, t, sz, s, c, cs, ty, k, h.*

M a g y a r á z a t. A magyar szavak írására latin betűket használunk. A latin-betűs írást a pannóniai szlávoktól vettük át, a honfoglalás után. Őseink ismerték és használták a rovásos írást is, melynek nyomait népünknel, különösen pásztorainknál, ma is megtalálhatjuk.

IV. SZAKASZ.

Az iskolai és akadémiai helyesírás közti eltérések.

Az iskolai és akadémiai helyesírás a következőkben tér el egymástól:

1. Az iskolai helyesírás a *c* hang jelölésére az egyszerű *c* betűt használja, míg az akadémiai a *cz*-t. Pld. Laci (Laczi), Ferenc (Ferencz), Miskolc (Miskolcz), Debrecen (Debreczen), cica (czicza), címer (czímer), lecke (leczke), céh (czéh), cél (czél), cigány (czigány). — A *cz*-vel való írásmód sem tekinthető hibásnak.

J e g y z e t. A családneveknél a *cz*-vel való írást megtartjuk. P. o. Kazinczy, Czuczor, Orczy.

2. A kemény *cs*-nek megfelelő lágy hang jelzésére az iskolai helyesírás *dzs*-t használ, az akadémiai pedig *ds*-t. P. o. lándzsa (lándsa), dzsida (dsida).

3. A kétjegyű hosszú (kettőztetett) másasalhangzókat (*cs, gy, ly, ny, sz, ty, zs*) —

az iskolai helyesírás szerint — tőszó-
ban és ragozásban egyaránt egyszerű-
sítve írjuk, t. i. csak az első jegyet ket-
tőztetjük. Pld. öccse (öccse helyett), királlyal
(királylyal), eressz (ereszsz), asszonnyal (asszonnyal),
hattyú (hattyú), szisszen (szisszen).

Jegyzet.

α) Szóragozás útján keletkezett kétjegyű mással-
hangzó megnyújtását az akadémiai helyesírás négy
jeggyel jelöli (így: *cscs, czcz, gygy, lyly, ny ny, szsz,*
tyty, zszs); de ha a nyújtás a szó tövében fordul
elő vagy képző hozzájárulásával keletkezik, akkor
egyszerűsítve írja (így: *ccs, ccz, ggy, lly, nny, ssz,*
tty, zzs).

β) A kétjegyű hosszú mássalhangzókat sorvégi meg-
szakítás esetén — az iskolai és akadémiai helyes-
írásnak megfelelően — mindig négy jeggyel írjuk.
Pld. asz - szony, agy - gyal, locs - csan, köny - nyez,
fagy - gyú.

4. A meghonosodott és közkeletűvé
vált idegen szavakat — az akadémiai
helyesírástól eltérően — magyarosan,
azaz a kiejtésnek megfelelőleg írjuk.
Pld. akció (actio), induktív (inductiv), kompozíció
(compositio), szubjektív (subiectiv), reakció (reactio),
funkció (functio), fázis (phasis), intenzív (intensiv),
zefir (zephyr), abszolutizmus (absolutismus), szecesszió
(secessio), reklám (reclame), idill (idyll), mitológia
(mythologia), fizika (physika), koriféus (koryphaeus),
szimpatia (sympathia), pedagógia (paedagogia), filozófia
(philosophia), fantázia (phantasia).

5. A vonatkozó névmásokat, a vonat-
kozó s határozatlan névmásból szár-
mazott határozó szókat, úgyszintén
a nyomósított személynévmások rago-

zatlan és ragozott alakjait — az akadémiai helyesírástól eltérően — összeírjuk. Pld. aki (a ki helyett), ami (a mi), ahol (a hol), ahonnan (a honnan), ahová (a hová), amíg (a míg), ameddig (a meddig), amint (a mint), amilyen (a milyen), amennyi (a mennyi); énnekem (én nekem), teneked (te neked), őhöz (ő hozzá), tetőled (te tőled), mimiattunk (mi miattunk), mibelőlünk (mi belőlünk); enélkül (e nélkül), akármióta (akár mióta). — A különírást sem lehet hibáztatni.

V. SZAKASZ.

A hangok hosszúsága.

A magánhangzók hosszúságát a megfelelő rövid hang betűje fölé tett ék (vonás, kettős vonás), a mássalhangzókét az illető betű kettőzése jelzi.

1. A rövid és hosszú magánhangzókat az írásban és kiejtésben szigorúan meg kell különböztetni, hogy a szó értelme kitűnjék. Pld. öt, öt; török, török, török; örült, örült; örök, örök; hitt, hitt; kor, kór; kar, kár; harmat, hármat; altat, áltat; elveszitek (ti), elveszíték (én); koros, kóros; sóra, sora; hurok, húrok; irt (erdőt), irt (levelet); szitám, szitám.

2. A mássalhangzók rövidségére és hosszúságára (megnyújtás) is gondot kell fordítani úgy a kiejtésben, mint a leírásban. Pld. var, varr; pénz, pénzzel; nyilal, nyállal; új, ujj; nyelv, nyelvel; rendel, renddel; ál, áll; halott, hallott; bérel, bérrel; hal, hall; veszen, vesszen; has, hass; vesző, vessző; kora, korra; halom, hallom; metszet, metszett

3. A kétjegyű mássalhangzók nyújtásánál (pótlónyújtásnál is) — az egyszerűsítés kedvéért — csak az első jegyet írjuk ki kétszer. Pld. könny, messze, vissza, faggyú, meggy, parittyá, buggyan, poggyász, loccsan, öccse, ősszel, homállyal, helyyel, vesszen, szabállyá.

Jegyzet. Mindkét jegyet kétszer írjuk ki:

α) elválasztásnál (sor végén, megszakításkor):
köny-nyez, vesz-szük, leány-nyal, asz-szony-nyal;

β) összetételekben: jeggyűrű, panaszszó, észszerű.

γ) Három egyforma mássalhangzót egymásmellett nem írunk. Pld tollal (toll-val), cseppel, meggyel, rosszá, jobbá, szebbé, makkal, orral.

δ) Nehány szó végén a leírásban *h* van, ami a kiejtésben nem hangzik mindig. Pld cseh, csehek; düh, dühös, dühtől; juh, juhok, juhval; méh, méhes, méhtől; keh, kehes, kehnek; moh, mohos, mohban; koh, kohó; céh, céhbe; potroh, potrohos, potrohban; ihlet.

VI. SZAKASZ.

A hagyomány és szokás szerepe a helyesírásban.

1. Helyesírásunk elsősorban a művelt magyar ember hagyományos kiejtéséhez (közbeszéd) igazodik. A vidékenként változó népies beszédmód, nyelvjárási sajátság (így a székely, palóc, göcseji stb) itt figyelembe nem jöhet. Pld. ember (nem embör), szép (szíp), ló (lú), hozzánk (hezzánk), kakas (kokas), tettem (töttem), golya (góla), dühösen (dühösön), tanító (tanított), fütetlen (füttetlen), kormány (kórmány), hír (hir), húr (hur), mutat (mútat), tűz (tüz), víz (viz), kút (kut), kő (kű), szeme (szöme), aztán (osztán), magas (magos), enyém (enyim), erősen

(erősön), honnan (hunnan), csorog (csurog), fürdő (fördő), iskola (oskola), sehol (sehun), ünnep (innap), vidék (vidék).

2. Kétféle írásmód jogosult az ilyen kifejezésekben:

a) Fel, föl; felett, fölött; per, pör; csepeg, csöpög; csepp, csöpp; megett, mögött; csendes, csöndes; veres, vörös; fedél, földél; szeglet, szöglet; cseber, csöbör; veder, vödör; fenség, föség; fed, föld; fenn, fönn; gyenge, gyöngé; perel, pöröl; fergeteg, förgeteg. — Itt az *e* és *ö* a kiejtésben is váltakozik.

b) Ruhájuk, ruhájok; házuk, házok; kertjük, kertjök; életük, életök; kedvük, kedvök. — Itt a birtokos személyrag többes 3-ik személye: *jok*, *jök* és *juk*, *jük*, *ok*, *ök* és *uk*, *ük* váltakozik.

c) Hosszu, hosszú; keserü és keserű; félkezü és félkezű; fordul, fordul (de: fordulat); mordul, mordúl; feszül, feszül (de: feszület); indul, indul (de: indulat); kívül, kívül. — Az *u*, *ü* végű névszókban, az *ul*, *ül* igeképzőben és névragban a hangzó hosszúsága ingadozik, jöllehet a legtöbbször hosszú hangzót használunk a kiejtésben. — Az *ul*, *ül* képzőt rendszerint rövidnek vesszük, ha utána magánhangzó következik P. o. fordulat, induló, feszület, fordulok.

Jegyzet. Az *ít* igeképző hosszú *i*-vel írandó. Pld. tudósít, fordít, tanít, rövidít, egyesítés, fordítás, felvilágosítás.

d) Jöni, jönni; szőlő, szöllő; néhány, néhány; ohajt, óhajt. — A műveltek kiejtése ezekben megszlik.

3. Az irodalmi hagyomány az irányadó az ilyen kifejezésekben, melyeket ma már a többség másként ejt ki:

a) Házból (házbúl), abból (abbúl), házról (házrúl), fejtől (fejtül), attól (attúl), kőből (kőbül) — A hon-

n a n kérdésre felelő névragokat *ó, ő*-vel írjuk, így : ból, böl, ról, röl, tól, töl.

Jegyzet. Az *ó, ő* és *ú, ü* használata néhány névutónál ingadozik. *Honnan* kérdésre felelő névutók : alól, elől, mellől, közül, mögül ; *hol* kérdésre : alul, belül, elül, fölül stb.

A *stul, stül* ragot *u, ü*-vel írjuk : apjostul, tőstül, gyökerestül.

b) Kezébe (kezibe), eszébe (eszibe), kezéből (keziből), kezét (kezeit), nénjének (nénjinek). — Az *e*-végű személyragos névszók ragozásában *é*-t írunk, jöllehet igen sokan *é*-t mondanak.

c) Lyuk (luk), selyem (selem), gömbölyű (gömbölű, gömböjű), helyes (heles), mely (mel, mej), király (királ, kiráj), folyó (foló, fojó), veszély (veszél, veszéj), ilyen (illen, ijen), olyan (ojan, ollan) — Az *ly* hang helyett akárhányan *l* vagy *j*-t ejtenek.

d) Bolt (bót), folt (fót), holt (hót), volt (vót), volna (vóna), told (tód), old (ód), olvas (óvas), nyolc (nyóc) holnap (hónap), föld (föd), zöld (zöd), völgy (vögy), költ (köt), tölt (töt), öltözik (ötözik). — A magyar nép e szavakat a legtöbbször *l* nélkül mondja.

VII. SZAKASZ.

A szóelemző helyesírás esetei.

A szavak nyelvtani elemeit (tövet, ragot, képzőt; az összetételnél a részeket), amennyiben azokat nyelvérzékünk is kéri, a leírásban kitüntetjük.

Nem a kiejtés (hangzás), hanem a szóelemzés szerint írjuk az ilyen szavakat :

1. Képzősszók: biz-tat (kiejtésben: bisztat), harap-dál (harabdál), szök-dös (szögdös), érett-ség (érececség), költ-ség (kőccség), egész-ség (egécség), dolog-talan (doloktalan), buk-dácsol (bugdácsol), nagyság (naccság), név-telen (néftelen), mez-telen (mesztelen), egy-szer (eccer), rág-csál (rákcsál), négy-zet (nédzet).

2. Ragos szók: ad-ja (kiejtésben: aggya), hagy-ja (haggya), aty-ja (attya), tud-sz (tucc), ad-sz (acc), szed-sz (szecc), lát-sz (lácc), mégy-sz (mécc), hagy-sz (hacc), fagy-sz (facc), felel-jek (felellyek), tanul-játok (tanullyátok), ken-jem (kennyem), fen-jük (fennyük), az-t (aszt), ad-ta (atta), fog-tam (foktam), rak-d (ragd), húz-ta (húszta), bot-ból (bodból), város-ba (vározsha), öv-től (öftől), oszdd (ozdd), prés-be (prézsbe), kalap-ba (kalabba), ront-son (roneson), azon-ban (azomban), ellen-ben (ellemenben), külön-ben (külömben), haszon-ban (haszomban).

3. Összetételek: mennyország (kiejtésben: menyország), önálló (önnálló), zsebkendő (zsep-kendő), tősgyökeres (tőzsgyökeres), házküszöb (ház küszöb).

Jegyzet. Az 1. 2. 3. pont alatti példákban a szavak származása az irányadó. A helyesírástól a kiejtés itt a következőkben tér el:

α) Kemény mássalhangzó lágy hang előtt többnyire lágygyá lesz a kiejtésben, tehát *p, t, k, sz, s* helyett *b, d, g, z, zs* hangzik.

β) Lágy mássalhangzó kemény hang előtt mindig keménynek hangzik a kiejtésben, tehát *b, d, g, z, zs*-ből *p, t, k, sz, s* lesz.

γ) Ha a *d, n, l, t*-végű szavakhoz *j*-vel kezdődő rag vagy képző járúl, akkor a *dj*: *gy* (vagy *ggy*), *nj*: *ny* (nny), *lj*: *ly* (lly vagy *jj*), *tj*: *ty* (tty)-nek hangzik. Hasonló az eset a *gy-j, ty-j* és *ny-j*-nél is.

ò) A *t-sz*, *d-sz*, *gy-sz* összetalálkozásából *c* vagy *cc*; a *t-s*, *d-s*, *gy-s*-ből pedig *cs* vagy *ccs* lesz a kiejtésben.

ε) Az *sz-s* és *z-s* egymásmellé kerülve *ss*-nek hangzik.

ι) Az *n-b* a kiejtésben *mb* lesz.

VIII. SZAKASZ.

Az alapúl szolgáló kiejtés.

A szószármaztatás ellenére a kiejtést követjük az ilyen esetekben:

1. A szóelemek elhomályosodtak: aggat (akaszt), akgat), szaggat (szakít), faggat (fakaszt), nyaggat (nyak), keszkenő (régente: kézkenő), menyegző (régente: menyেকেző), hadd (hagyd), kesztyű (ebből: kéztevő), reszket (rezeg), szerkeszt (szerkezet), szitkozódik (szid).

2. Kétféle írásmód használatos: lélezkik (lélegzik), lyukgat (lyuggat), lakzi (lagzi), küzködik (küszködik), búzhődik (büszhődik).

3. Némely szavak annyira megváltoztak, hogy leírásuknál nem is gondolunk származásukra: roncsol (ront), boncol (bont), ráncigál (ránt).

4. Nehány szónál a következő írásmód ajánlatos: iktat, labda, korántsem, mér föld, rögtön, szőlő, önként, köszönget, kacsingat, bólingat, kevésbé, tekinget, pünkösd, mesgye, poggyász, karácsony.

Jegyzet. A kiejtés ellenére rövid mássalhangzót írunk a következő szóknál: egy, egyes, egyetem, oly, olyan, ily, ilyen, kisebb, csinosan, eső, utána, magasan, erősen, rólam, belőlem, tőlem, lesz, milyen, új, újonnan, újít.

IX. SZAKASZ.

Kettőzés.

Hosszú (kettőztetett) mássalhangzót írunk a következő esetekben:

1. T ő s z a v a k b a n : kedd, tett, kettő, hall, itt, ott, több, csepp, kappan, putton, agg, reggel, aggód, függ, ujj, mukkan, rekkenő, makk, sikkaszt, bökkenő, toll, vall, kell, palló, kellem, küllő, jellem, szellem, ellen, pillangó, forr, lassú, zsibbad, uccu, menny, könny, csitt, friss, fütty, szittyá, hattyú, nyirettyü, össze, vessző, rossz, hosszú.

2. S z ó r a g o z á s b a n : bőrről, pörre, húrról, határra, egyszerre, haszonnal, fonnak, kúttól, sátánnak, könyvvel, darabban, bábbal.

3. S z ó k é p z é s b e n : okosság, nedvesség, üresség, édesség, arattat, szépített, süttet, terített.

4. Ö s s z e t é t e l b e n : háttér, ablakkeret, asztalláb, aludttej, élettárs, galambbúg, gyermekkor.

5. P ó t l ó n y ú j t á s e s e t e i b e n :

a) Éjjel (éj-vel), nappal, gombbal, haddal, arccal, térdel, ággyal, aggyal, ésszel, vajjal, léccel, rozssal, Györggyel, újjá (újvá), vázzá, liliommá, erőssé, vérré, mézzé, földdé, üressé, barátommá. — Itt a *val, vel* és *vá, vé* rag mássalhangzója kiesik s az előtte levő mássalhangzó megnyúlik. **K i v é t e l :** düh-vel, cseh-vel, juh-vá.

b) Olvassa (olvas-ja), keressük, helyezze, ássa, nézze, véssed, hozza, húzza, hisszük, esszük, vadássz, másszon, keress, öccse. — Itt a *j* rag kiestével a sziszegő hang pótlásul megnyúlik.

c) Üss (üt-j), vess, arass, láss, lóss, hass, köss, alkoss, kutass, nyiss, mutass, szeress, ne vess, fizess. — Itt a *t—j* összetalálkozásából a felszólító módban rövid magánhangzó után *ss* lesz.

J e g y z e t. Hosszú magánhangzó vagy mássalhangzó után a *t-j*-ből *ts* (kiejtésben: cs, ccs) lesz: gyarapíts (gyarapít-j), szíts, véts, bonts, ronts, bánts, önts, dönts, bántsd, veszíts, tarts, taníts.

d) Osszon (oszt-jon), fosszunk, ragasszuk, eresszétek, akasszon, fakasszanak, ragasszon, rekesszen, halasszon, fess (fest-j). — Itt az *szt* és *st* végű igék felszólító módjánál a *j* képző előtt kiesik a *t*, és az *sz-j*-ből *ssz*, az *sj*-ből *ss* lesz.

J e g y z e t. Az ilyen felszólító alakokban nem jelöljük a kettőzést: ereszd (ehelyett: eresszed), húzd (húzzad), hozd, lásd, nézd, vésd, nyisd, üsd.

Megjegyzendők az ilyen alakok: tessék (tetszik), lássék (látszik), messen (metsz), játsszunk! (de: játszunk), játsszék! (de: játszék), fogózzál.

e) Áldd (áldjad), hordd, mondd, fedd, kezd, küldd, add, szedd, tudd, védd, enged. — Itt a *d*-végű igék felszólító módjának tárgyas ragozásánál a *d-j* összevonódik *dd*-vé.

J e g y z e t. Megjegyzendők az ilyen alakok: edd (egyed), idd (igyad), vedd (vegyed), vidd (vigyed), hídd (híjjad), szídd (szíjjad), szídd (szidjad), ródd (rójjad), lödd (lőjjed), szódd (szőjjed), ládd-e? (látod-e?).

6. Kettős mássalhangzót írunk még a következő esetekben:

a) Védett, mozgott, űzött, hitt, adott, vett, áldott, állott, hallott, tett, végzett, halott. — A befejezett cselekvés jele magánhangzó után: *tt*.

J e g y z e t. Mássalhangzó után a befejezett cselekvés jelét egyszerűsítve (*t*) írjuk és ejtjük: állt, kért, folyt, szállt, ért, mult, elítelt, ment.

b) Lobban (lobog), loccsan (locsog), koppan (kopog), szeppen, röppen, rikkan, nyekken, zökken, bukkan, zörren, szisszen, lövell, sokall, fuvall, szökell, rivall. —

Pillanatnyi cselekvést kifejező igék hosszú mássalhangzóval (bb, ccs, pp, kk, rr, ssz, ll) képezve.

c) Jobb, szebb, kevesebb, édesebb, öregebb, kisebb, hátrább, fehérebb, rosszabb, utóbb, előbb, több, magasabb. — A melléknevek fokképzője a kettős *bb*, mely a magánhangzó után megtartja hosszúságát.

J e g y z e t. Mássalhangzó után a fokképzőt egyszerűsítve (*b*) írjuk és ejtjük: magasb (magasabb), kevésbé, szorosb, idősb, helyesbit, kevesbedik, öregbit.

d) Előtt, alatt, fölött, mögött, között, mellett, együtt, Pécssett, Győrött, miatt, érett, végett, helyett. — Magánhangzó után a helyrag: *tt*.

J e g y z e t. Mássalhangzó után a helyragot egyszerűsítve (*t*) írjuk és ejtjük: köztünk, értem, helyt, Temesvárt, Kolozsvárt, Marosvásárhelyt, Székelyudvarhelyt.

e) Benn (bent is helyes), künn (künt) vagy kinn (kint), lenn (lent), fenn (fent), fönn (fönt), bennem, honnan, innen, onnan, eminnen, amonnan, ugyanonnan, újonnan.

J e g y z e t.

α) A *benn*, *fenn*, *fönn*, *künn*, *lenn* összetételekben mindig *nn*-nel írandó: fennáll (nem: fentáll), fönntart, fönnhéjáz, fennkölt, fennhangon, fennsík, fennhatóság, bennmarad, bennlakó (nem: bentlakó), künnlakó, bennszorúl

β) A *benn* és *fenn* (fönn) szóképzések alkalmával a mássalhangzóval kezdődő képző előtt egy *n*-nel íródik: fenség vagy föntség, fenső, benső; de: fennen.

X. SZAKASZ.

Összeírás.*Az összeírás esetei.*

Az *egy* fogalom jelzésére szolgáló szavakat (kettő vagy három), amennyiben összetartozandóságukat nyelvérzékünk is igazolja, mindig egybeírjuk.

1. Birtokos és tárgyas összetételek: égzengés, istennyila, napkelte, váralja, kígyómarás, ajtósark, vásárfia, napnyugta, ágyúszó, szempillantás, nyelvszokás, lábszár, betegágy, háznagy, hadnagy, násznagy, oldalfájás, térdhajlás, ebsont, állsont, vérfolt, atyámfia, úrnapja, szemefénye, névnap, nevednapja; bálványimádás, ördögüzés, favágás, hitszegés, magvetés, versírás, nyelvérzék, igazmondás, magaviselet, bűnbánat; jótevő, bajvivó, sírásó, búzatermő, álomlátó, istenfélő, szószóló, zászlótartó; kárvallott, színehagyott, szemlesütve, háztűznézni.

J e g y z e t. Ide sorolhatjuk az ilyen kifejezéseket: ebadta, istenadta, szüette, lánchordta, porlepte.

2. Melléknévi összetételek: hófehér, galambősz, aranysárga, vérpiros, sötétkék, örökzöld, légymeleg, dúsgazdag, holteleven.

3. Az *igét* a közvetlen előtte álló *igekötővel* összeírjuk: átad, benéz, kiüt, megáll, föl száll, megvan, meglesz, elvan, ellesz, elmegy, visszanez, összeszid, átalver, belát, kijár, megmond, beleesik, leül, előkerül, rátartja magát.

J e g y z e t. Nem írjuk össze :

α) ha az *ige* és *igekötő* között más mondatrész van: el fogom beszélni, ki tudott menni, meg van véve, el van intézve ;

β) ha az igekötő az ige után áll: add át, ne járj ki, mondd meg.

4. A határozóval fogalmi egységet alkotó igét, valamint a főnévi vagy melléknévi jelentésű határozós ige-nevet összeírjuk: szembeszáll (de: szállj szembe), hazamegy, végrehajt, messzelát, agyonüt, észrevesz, közlétesz; odaad, szemrehányás (de: szemre hány), élveboncolás, semmirekellő, mennydörög, egyetért, ellentmond, tudnivaló, nyársonszült, rögtönítélő, fülönfüggő, messzelátó, tudnivágyó (de: tudni vágy), szemenszedett, előljáró, körmönfont, messzevágó, mondvacsinált, alvajáró, borraivaló, aláivaló, jóraivaló, nyakraivaló.

Jegyzet. Különírjuk: várva várt, kérve kér, nőttön nő, fogyton fogy, nagyra lát (de: nagyralátás, nagyralátó), férjhez megy (de: férjhezmenés), szemre hány (de: szemrehányás), tudni vágy (de: tudnivágyó).

5. A több szóból álló névmásos és határozós összetételeket, valamint a kötőszók összetételeit szintén egybeírjuk:

a) Nyomósított személynévmások: enmagam, énmagam, önmaga, tenmagad, őtöle, énnekem, énhozzám, teáltalad, tenéked, timiattatok, temiattad, önnönmagunk, énbennem, mibelőlünk, őalattuk, másodmagával, többedmagával, jómagát (de: úri magát).

b) Mutató névmások: ugyanilyen, emilyen, emennyi, ekkora, ugyanakkor, ugyanott, ugyanez, eminnen, ugyanekkora, szintűgy, szintannyi, szintolyan, egyazon.

c) Határozatlan névmások: valaki, bárki, mindenki, kiki, mindegyik, akármely, akárhány, egy-némely, valahány, akárhol, akármerre, bármiféle, bár-

miért, valameddig, akármióta, semmióta, semilyen, mindenünnen, mindenhol, semerre, mindaz, mindkét (de: mind a két), semmi, holmi, sohasem, sohse.

d) Kér d ő n é v m á s o k: kicsoda? micsoda? miokból? mimiatt? mivégett?

e) V o n a t k o z ó n é v m á s o k: aki, ami, amely, amelyik, amily, aminő, amennyi, amiféle, amekkora, ahol, amikor, ahonnan, amint, ahogy, amíg, ameddig, ahányszor.

f) H a t á r o z ó s ö s s z e t é t e l e k: rendkívül, rendszerint, szerfölött, kétségkívül, másnap, sohanapján, tegnapelőtt, délelőtt, délután, holnapután, néhanapján, óraközben, napközben, útközben, ország-szerte, megyeszerte, városszerte, déltájban, éjféltájban, nemsokára, aznap, mindennap, mindenesetre.

g) N é v u t ó s ö s s z e t é t e l e k: azelőtt, azután, azonfölül, emellett (de: kert mellett), mielőtt (de: ház előtt), amellől, eközben, miután, mialatt, azáltal, mindazáltal, mindazonáltal, ezenkívül, azontúl, mindamellett.

h) K ö t ő s z ó s ö s s z e t é t e l e k: hanem, úgyis, ámde, mégsem, mégis, csakhogy, hacsak, ugyanis, tudniillik, vagyis, azaz, úgymint, úgyhogy, nemkülönben, avagy, ámbár, mivelhogy, nemcsak, ennél-fogva, eszerint, minekutána, egyrészt — másrészt, egyfelől — másfelől.

J e g y z e t. M é g j e g y z e n d ő k :

α) A hangsúlyos kiemelés alkalmával különírjuk: én magam, másod magammal, mind a kettő, sehogy sem, senki sem, sehol sem, ép olyan (de: sohasem, sohse).

β) Nem írjuk egybe: még pedig, és pedig, ez okból, és így, épen úgy, így hát, mert hát.

γ) A határozókat sem írjuk egybe melléknévi jelző-jükkel: szép csöndesen (= szépen csöndesen), nagy későn, nagy ritkán, nagy néha, jó borsosan.

6. A főnevet jelzőjével egybeírjuk, ha egységes fogalmat jelölnek. P. o. vadgalamb, drágakő, útitárs, alispán, alföld, álarc, forgószél, aranyhaj, belügy, harmadrész, szépírás (más: szép írás), nemesember (más: nemes ember), helyesírás (más: helyes írás), kisasszony (más: kis asszony), nagyasszony (más: nagy asszony).

J e g y z e t. Ha kapcsolatuk nem állandó, különírjuk: arany bárány, deszka kerítés.

7. Az *ú, ü* képzős összetett mellékeveket rendszeren összeírjuk, ha előtagjuk főnév vagy rövid melléknév. Pld. vasorrú, borizű, biborszínű, acélmarkú, nyílsebeségű, sastekintetű, csillagszemű, nagyfejű, bőkezű, nagyszorgalmú, jószívű, háromszínű, sasorrú, kékszemeű, nagyeszű, nagyképű, rosszlelkű, kistermetű, nagymájú, nagybefolyású, nagyerejű, nagyétű, szabadelvű, mélyálmú, nagytekintetű, jóhiszemű, kisnyílású, jómódú, nagyreményű, nagyméltóságú, főtiszteletű. — Az *ú, ü* melléknévképző hosszúnak irandó.

J e g y z e t. Nem írjuk egybe, ha a jelző testesebb szó vagy ritkábban jár a jelzett szóval: vékony dongájú, alattomos jellemű, végtelen bölcsességű, nemzeti színű, keskeny vágányú, keskeny nyílású.

8. Egybeírjuk az *s és i* képzős melléknévi összetételeket is. P. o. ötfogásos, tízéves, ezeresztendő, nagyszakállas, mindennapos, kétméteres, egyemeletes, hathónapos, sokgyermekes; nagyatyai, kéthavi, kétévi, negyedévi, egészévi, mindennapi, nagyúri, földalatti, messzeföldi.

J e g y z e t.

α) Különírjuk: kétezer éves, harmincyolc esztendő, szeptember havi, iskola előtti, templom mögötti.

β) A *nyi* képzős mellékeveket sem írjuk össze az

előtte álló számjelzővel: tíz méternyi, három ujjnyi, öt rőfnyi, egy kilogrammnyi.

9. Az összetett számneveket ezerig egybeírjuk. Pld. 48: negyvennyolc, 136: százharminchat, 559: ötszázötvenkilenc, 1001: ezeregy, 1848: ezernyolcszáznegyvennyolc.

Jegyzet. A négy számnál többől álló szám-sorokat hármasszámcsoportha írjuk, kötőjellel ellátva: 4.234,567: négymillió-kétszázharmincnégyezer-ötszázhatvanhét. (Lehet így is: 4 millió 234 ezer 567.)

10. A gyakrabban használt összetett földrajzi neveket, ha nem soktagúak, valamint az „ország” szó összetételeit szintén összeírjuk. Pld. Budapest, Nagyenyed, Zalaegerszeg, Sepsiszentgyörgy, Székelyudvarhely, Nagyvárad, Marosvásárhely, Székesfehérvár, Nagybecskerek, Nagykőrös, Újverbász, Hódmezővásárhely, Kúnszentmiklós, Nagyszeben, Balatonfüred, Tátrafüred, Siófok, Hegyalja; Magyarország, Angolország, Franciaország; budapesti, újverbászi, balatonfüredi, brassómegyei (de: Brassó megye), szolnokdobokamegyei (de: Szolnok-Doboka megye). — A magyar helységnevek írására a hivatalos Helység-névtár az irányadó.

Jegyzet. Kötőjelt használunk:

α) Az összetett földrajzi nevek nagyrésztét kötőjellel írjuk: Turóc-Szent-Márton, Kiskun-Félegyháza, Tisza-Földvár, Alsó-Muraköz, Szatmár-Németi, Balaton-Földvár, Al-Duna, Fehér-Kőrös, Fekete-tenger, Földközi-tenger, Jász Nagy-Kún-Szolnok megye, Beszterce-Naszód megye, Szent-Pétervár, Ausztria-Magyarország, Alsó-Ausztria, Dél-Amerika, Új-Guinea. — Melléknévi alakjukban összeírjuk: aldunai, délamerikai, tiszaföldvári stb.

β) Az utcák és terek neveit szintén kötőjellel szok-

tuk írni: József-körút, Andrássy-út, Koronaherceg-utca, Széchenyi-tér, Batthyány-tér, Szabadság-tér (de: Főtér), Kálvin-tér (Kálvin-téri), Bécsi-utca (de: bécsiutcai), Kossuth-utca (Kossuth-utcai), Erzsébet-körút (Erzsébet-körúti).

γ) Nem írjuk egybe, sem kötőjelt nem használunk, ha az utca vagy tér nevében kettős személynév fordul elő: Deák Ferenc tér, Hunyadi János utca, Ferenc József rakpart.

XI. SZAKASZ.

Különírás.

A szókettőzéseket, ikerszavakat és az igekötő-ismétléseket, mint összetételeket, kötőjellel írjuk. (A különírás egyéb eseteit lásd a X. szakasz jegyzeteiben, valamint a XII. szakasz 6. pontjában.)

1. Szókettőzés: akár-akár, olykor-olykor, egyszer-egyszer, lám-lám, ketten-ketten, vagy-vagy hát-hát, lassan-lassan, más-más, nézi-nézi, külön-külön.

Jegyzet. Ha igét kettőztetünk, akkor a kötőjel helyett vesszőt alkalmazunk: ment, ment, mendegélt; sírt, sírt.

2. Főnévi összetételek: húza-vona, járás-kelés, irka-firka, sirás-rívás, étel-ital, szántás-vetés, giz-gáz, lim-lom, csere-bere.

3. Melléknévi összetételek: csúszó-mászó, telides-teli, újdonat-új, szedte-vette, ágas-bogas, ici-pici, jövő-menő, hegyes-völgyes, dib-dáb, tarka-barka.

4. Számnévi összetételek: egy-két, ketten-hárman, ötször-hatszor, egyik-másik, egyszer-másszor.

5. Igei összetételek: ámul-bámul, dúl-fúl, szán-bán, ken-fen, sűg-bűg, ad-vesz, üt-vág, cseng-leng, tipeg-topog, illeg-billeg, izeg-mozog, cserél-berél.

6 I g e k ö t ő i s m é t l é s e : át-átmegy, ki-kifut, el-eljár, be-benéz, le-leszáll, meg-megfogy, fel-fellebben.

7. R a g o z o t t a l a k o k : újabbnál-újabb, jobbra-balra, utcáról-utcára, hétről-hétre, télen-nyáron, izzé-porrá, éjet-napot, kénye-kedve, ágról-ágra, tövel-heggyel, fütől-fától, vége-hossza, okkal-móddal, dérrrel-durral, sebbel-lobbal, híre-neve.

J e g y z e t. Az egységes fogalom jelzésére szolgáló ikerszavakat (szókettőzéseket) összeírjuk: ágbog, búbánat, búbáj, zenebona, dúsgazdag, szóbeszéd, maholnap, hírnév, zürzavar, járkel, gézengúz, hóri-horgas, torzonborz, tősgyökeres, pörpatvar, csetepaté, nini, árapály, okosbolond.

XII. SZAKASZ.

A szók megszakitása.

A szótagolás esetei:

1. A szavak tagolásánál a magánhangzók az irányadók. Minden magánhangzó külön szótagot alkot. Pld. fi-a-im, ti-e-i-tek, fe-le-im, ma-gá-ét, ö-vé-ik, ti-e-id.

2. A két magánhangzó közti mássalhangzót az utóbbi szótaghoz csatoljuk. P. o. tö-rés, bá-nat, fo-ga-nat, e-re-de-ti, el-me-gyek, szü-lő-im, há-zá-ba.

3. Ha két magánhangzó között egy-nél több mássalhangzó van, csak az utóbbit visszük át a következő magánhangzóhoz. Pld. i-rigy-ség, ven-dég-ség, mel-let-tem, szek-rény-be, asz-tal-lal, in-ség-gel, vag-dal-ni, ed-ze-ni, if-jú, hall-gat-tam, temp-lom-ból jöt-tünk, tol-lal har-col-ni, fegy-ver-rel győz-ni, oszt-rák, Auszt-ria, Föld-kő-zi ten-ger part-ja-in, Ang-li-a, ka-taszt-ró-fa.

4. Az összetételeket elemeik szerint választjuk szét. Pld. fog-ház, erdész-lak, híd-

avatás, méreg-drága, meg-áll, tűz oltó, vad-állat, meg-ette (más: me-gette), meg-int (más: me-gint), est-ebéd, vagy-is, még-is, ugyan-is, kis-asszony, arany-alma, isten-adta, mindazon-által, hol-ott, név-elő, csend-őr, kard-él, rend-őrség, egyet-ért.

J e g y z e t. Külön megjegyzendők az ilyen kifejezések tagolása: epi-gramm, kilo-gramm, szansz-krit, pro-skribál, tele-gramm stb.

5. A kétjegyű kettőztetett (hosszú) mássalhangzók mindkét jegyét kétszer írjuk ki az elválasztásnál: asz-szony-nyal, meny-nyek-ben, faty-tyú, rosz-szak, gúzs-zsal, bugy-gyan, meny-nyi.

6. Kötőjelt használunk még a következő esetekben:

a) A kérdő -e szócskánál: Voltál-e? Lesz-e? Van-e? Várjátok-e? Él-e még?

b) Összetételeknél: gőzhajó-gyár, köz-oktatás-ügy, Tisza-szabályozás, fa-ló (más: faló), egyisten-hit, egyisten-hívő.

c) Idegen szavak ragozásánál: Goethe-től, Voltaire-é, Rousseau-nak, Marat-val, shakespeare-i felfogás, molière-i szellem.

d) Kelteзéseknel (dátum): 1905-ik év március 15.-én; 1905. márc. 15-ikén; 1905. III. 15.

e) Ilyen összevonásoknál: him-, nő- és semlegesnem; ásvány-, növény- és állatország; apám-, anyám- és húgomnak; bú- és bánattól; arany-, ezüstért (de: Péternek és Pálnak).

XIII. SZAKASZ.

Az idegen szók írása.

1. Magyarosan (azaz: a magyaros kiejtésnek megfelelően) írjuk a meghonosodott és közkeletűekké

v á l t i d e g e n s z a v a k a t. P. o. spanyol, francia, finánc, iskola, kollégium, dikció, doktor, gimnázium, fillokszéra, krónika, gót, patika, kolera, október, március, prédikáció, oltár, rózsa, katalógus, próza, epizód, múzsa, akadémia, filozófia, fantázia, direktor, rektor, fizika, pedagógia, refrén, klasszikus, reakció, elégia, szatira, éposz, dráma, delegáció, kvóta, szecesszió, praktikus, himnusz, óda, konzul, stílus, szultán, cár, bég, khán, kalifa, episztóla, eklézsia, kolera, sablon, zsívió, predestináció, szetreászka, cine mintye.

J e g y z e t. Nehány szónál az idegen *ch, th, x*-et is megtartjuk a leírásban: katolikus, anarchista, monarchia, technikus, expedíció, kódex

2. I d e g e n í r á s m ó d o t k ö v e t ü n k a k ö z h a s z n á l a t b a á t n e m m e n t s z a v a k n á l:

a) K ö z h a s z n á l a t b a n n e m l e v ő i d e g e n s z a v a k, m ű s z a v a k: adagio, piano, piccicato, fortissimo, circulus vitiosus, renaissance, déjeuner, genre, garçon, bon ton, high life

b) A z i d e g e n n y e l v ű i d é z e t e t, k ö z m o n d á s t é s s z ó l á s m ó d o k a t a z i l l e t ő n y e l v s z e r i n t í r j u k: Ars longa, vita brevis. Aurea mediocritas. Divide et impera. Tempa passati. Dolce far niente. The last, not least. Noblesse oblige. Sans gêne. Frisch, fromm, froh, frei.

J e g y z e t. Megjegyzendők a következők:

α) A görög szavakat latinosan írjuk; de a *c* betű helyébe, ha az *k*-nak hangzik, a görög írásnak megfelelően, *k*-t írunk: archon, palaestra, anthológia, akropolis.

β) Az idegen szavakat lehetőleg kerülni kell, különösen, ha megfelelő magyar szóval könnyen helyettesíthetők: szanálás helyett orvoslás, institúció: intézmény, propozíció: javaslat, centrum: középpont.

γ) A gyakrabban előforduló idegen szóképzőket — az egyöntetőség kedvéért — magyaros kiejtésük szerint írjuk: *-ikus, -ális, -áris, -izmu-, -izál, -áció, -áció.* P. o. biblikus, fenomenális, liberális, partikuláris, protestantizmus, katholicizmus, politizál, stilizál, prédikáció, vakáció, propozíció.

XIV. SZAKASZ.

A tulajdonnevek írása.

1. A latin írást használó, idegen népek nyelvéből (francia, olasz, spanyol, angol, német, svéd, norvég, finn, oláh stb.) átvett személy- és helyneveket a legtöbbször változatlanul megtartjuk a leírásban. Pld. Caesar, Claudius, Caius, Brutus, Cato, Caligula, Tiberius, Cicero, Tacitus, Vergilius, Horatius, Romulus, Remus, Coriolanus, Boccacio, Dante, Michelangelo, Lionardo da Vinci, Van Dyck, Tiziano, Corregio, Cervantes, Calderon, Voltaire, Molière, Rousseau, Villemain, Robespierre, Taine, Descartes, Coppée, Mirabeau, Pasteur, Sardou, Marat, Fouquè, Shakspere vagy Shakespeare, Burns, Carlyle, Lear, Macheth, Ibsen, Björnson, Goethe, Uhland, Heine, Schiller, Jean Paul, Koch, Voss, Bismarck, Wallenstein, Bologna, Marseille, München, Oxford, Wales, New-York, Chicago, Liverpool, Saint-Louis, Zürich, Port-Arthur, Bombay, Buenos-Ayres.

- 2. Magyaros kiejtés szerint írjuk a **nem** latin betűket használó idegen nyelvekből (orosz, török, perzsa, arab stb.) átvett tulajdonneveket. P. o. Tolsztoj, Turgényev, Dosztojevszkij, Gorkij, Zulejka, Anyégin, Verescsagin, Sah, Ahmed, Dnyeper, Jenikőj, Szelim, Szakuntala, Puskin.

3. A görög nyelvből átvett tulajdonneveket vagy latinosan, vagy az eredeti görög kiejtésnek megfelelően írjuk. Pld. Phidias (vagy Pheidias), Miltiades, Sophokles, Platon, Xenophon, Pythagoras, Delphi (Delphoi), Oedipus (Oidipos), Psyche, Plutarchos, Zeus, Bacchus (Bakkhos).

4. Az egészen népszerűvé, közkeletűvé vált idegen tulajdonneveket rendszeresen magyarosan írjuk. P. o. Konstantinápoly, Lipcse, Párizs, Prága, Krakó, Velence, Hága, Drezda, Grác, Athén, Trója, Róma, Jeruzsálem, Nápoly, Krisztus, Rafael, Herkules, Krózus, Dárius, Napóleon, Rajna, Majna, Szajna, Etna, Vezúv, Kaukázus, Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália, Svájc, Elzász, Stájerország, Ausztria, Arábia, Fenícia, Egyiptom, Perzsia, Khina, Mandzsuria.

J e g y z e t.

α) Ide tartoznak az idegen népek nevei: gót, szláv, stájer, bajor, szász, porosz, fríz, perzsa, litván, rutén.

β) Az *a*, *e*, *o* végű idegen nevek ragos alakjait — a magyaros kiejtésnek megfelelően — megnyújtva írjuk. P. o. Amerikában, Majnán, Cicerótól, Karlsruhénak.

γ) A francia és angol szavak néma végső hangja csak a leírásban szerepel, de a kiejtésben nem, s épen azért itt a hangzó megnyújtása is elmarad. P. o. Voltaire-től, Shakspere-nek; molière-i helyzet, shakspere-i szellem.

5. A régi magyar családnevek írásánál a régies írásmódot megtartjuk. P. o. Tewrewk, Eöry, Eötvös, Beöthy (ew, eő, eő = ö, ő); Fáy, Laky, Csáky, Batthyány, Vörösmarty (y = i); Zichy, Forgách, Madách, Széchenyi, Takáts (ch,

ts = cs); Balogh, Végh (gh = g); Kossuth, Horváth, Thurzó (th = t); Jósika, Dessewffy (s, ss = zs); Gaál, Soós (aá = á, oó = ó); Wesselényi (w = v).

Jegyzet. A meghonosodott keresztnveket nem írjuk idegenszerűen: Márta (nem Mártha), Matild (Mathild), Betti (Betty), Fáni (Fanny), Lídia (Lydia), Lújza (Louise), Edit (Edith).

XV. SZAKASZ.

Nagy kezdőbetű.

A következő esetekben írunk nagy kezdőbetűt:

1. A mondat első szavának kezdőbetűjét: Légy hív mind halálig! Ki korán kel, aranyat lel.

2. Költemények sorainak kezdőbetűjét:

Talpra magyar, hí a haza!

Itt az idő, most vagy soha!

Rabok legyünk vagy szabadok?

Ez a kérdés, válaszatok! (Petőfi.)

3. Vers címet:

Nemzeti dal, Petőfitől. — Az élő szobor, Vörösmartytól. — A dalnok búja, Aranytól.

4. Pont után: Széchenyi reformjai megelevenítették Magyarország zsibbadt közéletét. Csakhamar részére állt az irodalom, mely egymásután szülte meg nagyságait. Kisfaludy Károly, Vörösmarty, Bajza, Garay, Petőfi remekműveit a Széchenyi nyomán támadt közhangulat ihlette. Részére állt a politika is, megalakult a liberális vagy reformpárt, élén báró Wesselényi Miklós, Kölcsey Ferenc és Deák Ferencsel, s 1832-ben már heves harcokat vívott a konzervatívekkel, kik a régi állapotok fenntartását óhajtották. (Zlinszky A.)

5. Kettőspont után, szószerinti idézetnél: Széchenyi — Kemény Zs. szerint — egy alkalommal (1848 szept. 4.-én) így kiáltott fel könyvezve: „Én a csillagokból olvasok Vér és vér mindenütt! Testvér a testvért, népfaj a népfajt fogja mézárolni engesztelhetetlenül és örülten. Keresztet rajzolnak vérből a házakra, melyeket le kell égetni. Pest oda van. Száguldó csapatok dúlnak szét mindent, mit építünk. Ah! az én füstbe ment életem! Az ég boltozatán lángbetűkkel vonúl végig a Kossuth neve: flagellum dei!“ — Egy görög bölcs mondta: „Ismerd meg tenmagadat!“

J e g y z e t.

α) Ha az idézet az idéző mondatba be van olvasztva, tehát szorosan ahhoz tartozik, az idézetet nem kell nagy betűvel kezdeni. P. o. A példabeszéd is igazolja, hogy: addig jár a korsó a kútra, míg eltörik. (Itt a kettőspont el is maradhat)

β) Idézet után kis betűvel írjuk az idéző mondatot: „Oh Istenem!“ így sóhajtott fel.

6. Fölkiáltó- és kérdőjel után: Nemzet! büszke magyar! hát nem okoskodol? . . . Vitéz scythák vére! mi csúf bőrbe pipeskedel! . . . Oh hát nem lehetünk soha jobbúl? Vesszetek el, mostoha fajzatok! . . . (Virág B.)

7. Személyi tulajdonneveket, állandó jelzőkets nemesi előneveket szintén nagy betűvel írunk: Margit, Irma, Zsófi, Péter; Kölcsey Ferenc, Szent István király, Csokonai Vitéz Mihály, Balassagyarmathy Balassa Bálint gróf.

8. Földrajzi tulajdonneveket, utcák és városrészek neveit: Amerika, Európa, Magyarország, Erdély, Kárpátok, Budapest, Balaton, az Alföld, a Dunapart, a Tiszántúl, a Hegyalja;

Kossuth-utca, József-körút, Andrássy-út; Lipótváros, a Belváros, a Víziváros.

9. Intézetek, hivatalok nevét, hírlapok, folyóiratok címét: Magyar Tudományos Akadémia. Erdélyi Kárpát Egyesület. Nemzeti Múzeum. Vígsház. Új Idők. Irodalmi Közlemények. Politikai Hetiszemle. Budapesti Hirlap. Vasárnapi Újság. Ország-Világ.

Jegyzet. Könyvek, szindarabok, regények, költemények címében rendszeresen csak az első szót írjuk nagy kezdőbetűvel: Rendszeres magyar nyelvtan. A magyar helyesírás szabályai. Hunyadiak kora (Teleki J.). Falu rossza (Tóth E.). Az ember tragédiája (Madách I.). Buda halála (Arany). Özvegy és leánya (Kemény Zs.).

Megjegyzendőek: Székelyudvarhelyi m. kir. állami főreáliskola. Nagyenyedi Bethlen-kollégium.

10. Égitestek, állatok neveit: Uranos, Vénus, Mars, Merkúr, Fiastyúk, Nap, Föld; Jámbor, Villám, Bodri, Hektor, Csendes.

11. Isten nevét s a helyette álló jelzőket, valamint a személyesített fogalmakat: Isten, Mindenható, Örökkévaló, Teremtő, Megváltó, Úr, Gondviselő; Hit, Remény, Szeretet, Végszet, Élet, Halál, Erény, Bűn, Hadúr, Ármány.

12. Folyamodványban, hivatalos levelezésekben — a tisztelet kifejezésére — a megszólításnak és címnek minden szavát (kivéve az és-t) nagy kezdőbetűvel írjuk P. o. Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Úr! Nagyméltóságú Miniszter Úr! Kegyelmes Uram! Császári és Apostoli Királyi Felség! Nagyságos Képviselő Úr! Méltóságos Asszonyom! Tisztelt Képviselőház! Tekintetes Tanári Kar! Tekintetes Egyetemi Tanács! Igazgató Úr! — A szövegben is ép így írjuk

a megszólítást vagy a helyette álló szót: Nagyságod, Méltóságod, Felséged, Ön, Kegyed.

J e g y z e t.

α) Magánjellegű, bizalmasabb természetű levelekben, rokonokkal s jó ismerősökkel szemben, továbbá elbeszélésekben, színművekben nem írjuk a megszólítást vagy a név helyett álló személynévmást nagy kezdőbetűvel: Kedves bátyám! Édes szülőim! Tisztelt barátom! Kedves öcsémuram! — Szövegben: kegyed, ön, te, téged, neked stb.

β) Ha fölebbvalóink címét egy *máshoz* intézett iratban használjuk, akkor nem kell nagy betűt írni: Hivatkozással a főtiszteletű püspök úr körlevelére... Hivatkozva a nagyméltóságú (vagy: nagym.) miniszter úrnak 449—1905. sz. a. kelt rendeletére...

γ) Napok, hónapok, ünnepek, továbbá népek és felekezetek neveit kis betűvel írjuk: vasárnap, hétfő, február, karácsony, husvét, pünkösd, gót, francia, kálvinista, katolikus, mohamedán, hugenotta stb.

δ) Megjegyzendők az ilyenek: udvarhelymegyei, budapesti, shakespeare-i, voltaire-i, hégelianus, wagnerianus, Andrásy-úti fasor, Szilágyi-féle törvényjavaslat, duna-tiszai nyelvjárás, brassó-kolozsvári vasút, józsefvárosi templom.

XVI. SZAKASZ.

Írásjelek.

Az írásjelek — a mondatok szerkezetének feltüntetése mellett — részint a szünetek, részint a hanghordozás (hangsúlyozás) jelzésére szolgálnak.

1. Pont (.)

a) A pontot rendszerint a teljes gondolatot kifejező mondat (egyszerű

vagy összetett) végére tesszük. Pld. Gondolkozom. — Megbűnhődte már e nép a multat s jövődöt. — A kevés nem árt, a sok nem használ.

b) A címek, feliratok, rendszámok és rövidített szavak után is pontot teszünk. P. o. Latin nyelvtan. — Lélektan. — Himnusz (Kölcsey). — Negyedik szakasz. — Második fejezet. — A madarak. — Petőfi Társaság. — Kötelezvény. — Mindent a szemnek, semmit a kéznek. — 1000. (ezredik) év. — 1905. május 1.-én vagy 1905 máj. 1.-én. — Ú. m. (= úgymint). B. u. é. k. (= Boldog új évet kívánok). Kr. e. (= Krisztus előtt.)

Jegyzet. A mértékek és pénzek neveinek rövidített alakja mellől a pont el is maradhat: kg, km, m, cm, K, f, stb.

2. Vessző (,).

A vesszőt (vonást) az egyszerű és összetett mondatoknál alkalmazzuk.

A) *Egyszerű mondatoknál:*

a) Egynemű mondatrészek elválasztására. P. o. Nézte őt a kék ég, a fényes nap s a tündér délibáb (Petőfi). — Szabadságról, dicsőségről, tündérjövőről álmódott Petőfi. — A törpe-ség, a bűn, a vakság agyarkodott, ment ellene (Tomba).

Jegyzet. Az *és, meg, vagy* elé, ha egynemű mondatrészeket kapcsolnak egybe, vesszőt nem teszünk.

b) Az értelmező jelzőt is az értelmezett mondatrésztől vesszővel választjuk el. Pld. Deák Ferenc, a haza bölcse, kibékítette a magyart királyával. — Leonidas, a spártai király, dicső halált halt.

Jegyzet. Ha az értelmező állandó kifejezés, a vessző el is maradhat. P. o. Mátyás az igazságos. Zrinyi a költő.

c) Megszólítás és indulatszó után is használhatunk felkiáltójel helyett vesszőt, különösen szövegben. Pld. Talpra magyar, hi a haza! — Isten, segíts a te népeden! — Jaj, eszem a lelked! — Hej, ha én is köztetek lehetnék! — Előre, katonák! — Ej, ráérünk arra még!

d) Vesszőt teszünk a *-ván, -vén, -va, -re* képzős igenévi kifejezés után is, ha az több szóval áll kapcsolatban vagy éppen külön alanya is van. P. o. Magukat kitáncolván, elszéledtek. — Egész életet meghatározott elv szerint intézve, sohasem tenni mást, mint amit az erkölcsiség kíván, ezt hívják erénynek. (Kölcsey.)

B) *Összetett mondatoknál:*

e) Egyenrangú mondatok közé (fő vagy mellékm.) hasonlóképen vesszőt teszünk. P. o. Multadban nincs öröm, jövődben nincs remény. (Bajza.) — Aki magyar, aki vitéz, az ellenséggel szembenéz.

f) A fő- és mellékmondatokat vesszővel választjuk el egymástól. Pld. Nem hal meg, ki milliókra költi dús élete kincsét.

g) A közbevetett mellékmondat előtt és után szintén vesszőt használunk. P. o. Nép, mely dicsőt, magasztost így magasztal, van élni abban hit, jog és erő. (Arany.) — Sehonnai bitang ember, ki most, ha kell, halni nem mer. (Petőfi).

J e g y z e t. Az *és, vagy, de, mert, hogy* után, ha a közbevetett mellékmondat nyomban e kötőszókra következik, vesszőt nem teszünk. Pld. Teljesítsd hazafias kötelességedet, és ha kell, életedet is áldozd fel nemzetünk boldogságáért. — A gyilkos nem számíthat részvétünkre, mert aki embertársa élete ellen tör, méltó arra, hogy utálattal forduljunk el tőle.

3. Pontos-vessző (;).

A pontos-vesszőt mindig összetett mondatokban, legtöbbször pedig többszörösen összetett mondatokban használjuk részint a mellékmondattal is ellátott egyes főmondatok között, részint, körmondatokban, az előszak egyes tagjainak elválasztására. P. o.

Én ugyan nem esküszöm rá, hogy igaz, mert nem láttam; akik azonban látták, mind a leghatározottabban állítják. —

Megengedem, hogy az írásjelek ismerete nélkül is lehet szépen írni; azt sem állítom, hogy aki az írásjeleket ismeri, egyszersmind szépen is ír; de az már kétségtelen, hogy az írásjelek használatának módjából egészen biztosan lehet következtetni a gondolkozás fegyelmezettségére vagy ennek az ellenkezőjére. —

Ismertük a derék házat, melynek leánya volt; ismertük szülőit, kik számos gyermekeiknek bár javakat nem, de példás nevelést hagytak osztályrészül; emlékezünk, mikor szerelemből választott férje karjai közé vezetett; láttuk, miként éltek egymással kölcsönös bizodalommal; láttuk, mint tölti be mindegyik saját házi körét; mily egész lélekkel függöttek gyermekeiken; s mindezek után erőszakos behatás nélkül ébredhet-e bennünk gondolat, hogy az asszony a férjét meggyilkolta? (Kölcsey.)

S ha látni fogjuk, mint kezdett a szerencsétlen lassanként sülyedni; mint lehetett lelkének és szívének lassanként kábúlni s végre a természet minden intéseire megvakúlni, minden szózataira megsiketülni: akkor, mindamellett, hogy őt bűnösnek kell vallanunk, mégis boszúkívánság helyett szánakozás fog ébredni. (Kölcsey.)

Jegyzet. Ha a főmondatok *nemcsak — hanem, sem — sem, vagy — vagy, részint — részint, majd — majd* dal vannak összekötve, a pontos-vessző helyett vesszőt alkalmazunk.

4. Kettőspont (:).

Kettőspontot szoktunk használni:

a) Szószerinti idézet előtt. P. o. Széchenyi, a legnagyobb magyar, mondta: „Nemes magyarok legyünk, ne magyar nemesek!”

b) Valamely tárgy tagjainak felsorolása előtt. Pld. Egy elhanyagolt gazdaságot helyreállítani két mód van: t. i. vagy a jövedelmet kell szaporítani, vagy pedig a kiadást fogyasztani. (Deák F.)

c) A magyarázó mondat elé is kettőspontot tehetünk. P. o. II. Rákóczi Ferenc szavát állta: Istenért, hazáért és szabadságért küzdött. — Egy gondolat bánt engemet: ágyban, párnák közt halni meg. (Petőfi.)

d) A körmondat elő- és utószaka közé is kettőspontot teszünk. Pld. Az emberiségnek egy nemzetet megtartani; sajtáságait, mint ereklyét, megőrizni és szeplőtlen minőségében kifejteni; nemesíteni erőit, erényeit, s így egészen új, eddig nem ismert alakokban kiképezve, végcéljához, az emberiség feldicsőítéséhez, vezetni: — ez a feladat. (Széchenyi.)

5. Kérdőjel (?).

a) Kérdőjelt használunk az egyenes, független kérdést kifejező mondat után. P. o. Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban? (Vörösmarty.) — Nem látod, Árpád vére miként fajúl? (Berzsenyi.)

b) Ha több önálló kérdés fordul elő, a kérdőjelt mindegyik mondat után kitesszük. P. o. Ki az? mi az? (Arany.) — Nincs hát remény? nincs semmi kegyelem? (Vörösmarty.)

c) Ha több mondat együttesen alkot egy egészet a kérdés az egészre vonatkozik, akkor a kérdőjel az utolsó mondat végére kerül. P. o.

Vagy szived elfásúlt, kiégett —

S a szép világ bűbája téged

Többé nem érdekel?

(Arany.)

d) Ha a kérdőmondatot mellékmondat követi, akkor a kérdőjel a mellékmondat végére kerül. Pld.

Vagy nem tudjátok: mily szörnyű a nép,

Ha fölkel és nem kér, de vesz, ragad? (Petőfi.)

Ki tudná megmondani, hogy mi sors vár reánk?

Jegyzet. Független kérdés után (t. i. ha a kérdőmondat mellékmondat, melynek főmondata azonban nem kérdő) kérdőjelt nem használunk. P. o. Kérdeztem, hogyan érzi magát. (Más: Kérdeztem, hogyan érzi magát? = Kérdeztem-e . . .) Hogy mi volt ennek oka, tudni nem lehet.

6. Felkiáltójel (!).

a) Felkiáltójelt használunk felkiáltást, felszólítást, óhajtást, kérést, parancsolást, tilalmat, panaszt ki

fejező mondatok után. P. o. Él magyar, áll Buda még! — Én magyar nemes vagyok! — Ébredj nagy álmaidból, ébredj, Árpád fia! — Talpra magyar, hí a haza! — Ne ily halált adj, Istenem! — Utánam, katonák! — Jogot, emberjogot a népnek! — Bár veletek mehetnék! — Isten, áldd meg a magyart! — Fiaim, csak énekeljete! — Rajta! — Szaporán! — Ne tovább!

Jegyzet. Ha a felszólítás mellékmondattal van kifejezve, a felkiáltójel elmaradhat. P. o. Mondtam, hogy tanulj.

b) Indulatszó és megszólitások után felkiáltójelt teszünk. Pld. Beszéd el, ah!... hogy gyalázat reánk! (Tompá.) — Csatak után, haj! nincs vidám tor. — Kedves barátom! — Méltóságos Uram! — Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Jegyzet. Olykor vesszőt is használhatunk a felkiáltójel helyett, különösen szövegben. P. o. Ó, Tihanynak riadó leánya! — Vándor, állj meg! — Barátaim, ne csüggedjete!

7. Idézőjel („—“).

a) Idézőjel közé tesszük a szószerinti idézetet. P. o. Deák Ferenc mondta: „A hazáért mindent kockáztathatunk, de a hazát kockáztatnunk nem szabad.“ — Széchenyi hirdette a nemzeti újjászületést, mondván: „Sokan azt gondolják, Magyarország — volt, én azt szeretem hinni — lesz!“

Jegyzet. Ha az idéző mondat az idézet közé van téve, főlöszleg az idézőjelt megismételni. P. o. „Nem, nem — szakítá félbe Széchenyi csüggedten — ennyi bünt az Isten nem bocsáthat meg!“

b) Idézőjelt alkalmazunk akkor is, ha valamely címet, kifejezést ki akarunk emelni. Pld. „A dalnok búja“

című költeményt Arany János írta. — Az „ország” szó összetételeit egybeírjuk.

J e g y z e t.

α) Az idézőjel elmaradhat, ha az idézet és idéző mondat szorosabb összefüggésben van. P. o. A közmondás is azt tartja, hogy: addig üsd a vasat, míg meleg.

β) A címek mellől is elmaradhat az idézőjel. Pld. Madách Ember tragédiája. Vörösmarty Zalán futása.

γ) Versben a párbeszédék kitüntetésénél egyszerűsített idézőjelt (,—) is alkalmazunk fölváltva a rendes idézőjellel. P. o.

„Hadnagy uram, hadnagy uram!”

„Mi bajod van, édes fiam?”

„Piros vér foly a mentére!”

„Ne bánd, csak az orrom vére.” (Gyulai P.)

8. Gondolatjel (— vagy . . .).

A gondolatjel a figyelem fölkeltésére szolgál, s azta következő esetekben használjuk:

a) Ha a félbeszakított gondolat kiegészítését az olvasóra bizzuk, gondolatjellel jelöljük meg ezt. P. o.

Én is Arkádiában — pszt!

Magas hangon kezdettem. (Arany.)

Oly sötét van benn, mint a . . .

Majd kimondtam, hogy mibe. (Petöfi.)

b) Ha a gondolatnak az előbbi mondatától eltérően új, meglepő, váratlan fordulatot akarunk adni, gondolatjelt használunk. P. o.

Te megöltél — én szerettelek! (Tompa.)

Vagy épen egy utolsó honfitettel

Tagadnod kelle — a feltámadást. (Arany.)

c) A közbevetett mondatok vagy szavaknak elkülönítésére is alkalmazzuk a gondolatjelt, mint választójelt. Pld.

S lön új idő — a régi visszaesökkent —

Reményben gazdag, tettben szapora. (Arany.)

„Nem szenvedelemből léptem a nyilvános élet mezejére — írja Széchenyi a Kelet Népében — de kötelesség utáni vágyból.“

d) Ha a gondolatoknak új sorát akarjuk jelölni, akkor a nagyobb szünet jelzésére a pont, kérdő- és felkiáltójel után is kitesszük a gondolatjelt. P. o.

Rabok legyünk vagy szabadok?

Ez a kérdés, válasszatok! —

A magyarok Istenére esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

(Petőfi.)

e) Ha az író a félbeszakított gondollattal többet akar sejtetni, mint amennyit a mondattal kifejezhet, hasonlóképp gondolatjelt használ. P. o.

Most rohannak . . . pusztító tűz . . .

A fele már ki van dőlve . . .

Most elnyeli a füstfelleg . . .

Meghaltak tán? — nem! ott mennek!

Ott hallatszik, hogy: Előre! (Tóth K.)

f) A gondolatjelt regényekben és elbeszélésekben a beszélgetés felüntetéseire is használjuk, a személynevek pótlásaként. P. o.

A fogoly sietett megelőzni látogatóját az üdvözlésben.

— Jó napot, uram!

Ankerschmidt inte a tömlöctartónak, hogy hagyja magukra.

— Ön Garanvölgyi Aladár? kérde Ankerschmidt katonás nyers hangon a foga'lytól.

— Úgy hínak, uram.

— Mióta van ön itt?

— Nem tudom, nincs naptáram.

— Nincs önnek semmi panasza felügyelőire?

— Semmi panaszom. (Jókai.)

g) Ha az idézetből valami elmarad, gondolatjellel (. . .) jelöljük meg. P. o.

. . . „Mirajtunk egy fojtó gőznek nehéz átka ül; a bécsi rendszer csontkamarájából sorvasztó szél fú ránk, mely idegeinket megmerevíti s lelkünk röptére zsibbasztólag hat“ . . . Így jellemezte Kossuth egyik beszédében a bécsi politikát.

9. Zárójel (-).

Zárójel közé tesszük a felvilágosításképen közbevetett mondatokat vagy magyarázó szokat, melyek szorosán véve nem tartoznak a főgondolathoz. P. o. Deák Ferenc már régebben is (Pesti Napló 1865. husvétii vezércikkében) egyengette a kiegyezés útját. — Martinovics apát volt a francia forradalmi eszmék (szabadság, egyenlőség, testvériség) első hirdetője Magyarországon. — Kerényi Frigyes (családi nevén Christmann) Petőfi és Tompa közös barátja volt. — A mondatnak legfőbb része az állítmány (praedicatum).

Jegyzet. A zárójelt olykor a két vessző vagy két gondolatjel is pótolhatja.

10. Kötőjel (-).

A kötőjel alakjára nézve egyezik a gondolatjellel, csak hogy rövidebb.

A következő esetekben használjuk :

a) A szavak megszakításánál, megjelölve ezzel az elválasztott szó részek összetartozandóságát. P. o. em-ber, Pé-ter.

b) Ha több összetett szónak az utótagját (alapszó) csak egyszer írjuk ki. P. o. Fő- és székváros; fő- és alispán; hang-, alak- és mondattan; könyv-, levél- és éremtár; állat-, növény- és ásványország; vallás- és közoktatásügyi minisztérium; elemi-, közép- és felsőiskolák felügyelete; Francia- és Oroszország szövetsége.

c) A hosszabb összetett szók alkatrészeinek megkülönböztetésére vagy valamely összetételből származható félreértés kikerülésének jelzésére. Pld. gyász-istentisztelet; haláleset-fölvétel; meg-int (és nem: megint), fa-ló (és nem: faló).

d) Az *-e* kérdőszócskát kötőjelle kapcsoljuk az igéhez vagy a megfelelő hangsúlyos szóhoz. P. o. Hal-lóttad-e a hirt? Igaz-e?

e) Némelykor a ragelé is kötőjelt teszünk. P. o. Shakespeare-nek, voltaire-i; a *de* vel ellentétet fejezünk ki; 1905.-i vagy 1905-i; jún. 1.-én vagy jún. 1.-én; az 1. §-ban.

f) Ugyanazon szónak ismétlésénél s az úgynevezett ikerszavaknál is kötőjelt alkalmazunk. P. o. Lám-lám, vagy-vagy, el-elbámul, meg-megáll, adás-vevés, sűrög-forog, nőttön-nő.

g) Ilyen összetételeknél és ragozott alakoknál: Mátyás-kori, Petőfi-féle Kossuth-párti, Andrássy-út, Eötvös-tér, Hajdú-Szoboszló, Beszterce-Naszód megye, Felső-Boldogasszonyfalva,

arany-ezüstért, tővel-heggyel, sebbel-lobbal, éjet-
napot.

11. Hiányjel (').

A hiányjel valamely hangnak vagy szótagnak a hiányát jelzi. P. o. Sehogy se t'om kifejezni magamat. — Álmodozuk folytatását . . . jó'jszakát. (Petőfi.)

12. Egyéb írásjelek.

a) Egyenlőség jele (=): szavak, fogalmak, számok egyenlőségét jelzi. P. o. azért = azért; hogy' = hogyan; népem' = népemet; éleny = oxgyén; $4 \times 5 = 20$.

b) Szakasz (cikk, paragrafus) jele (§): könyv szakaszát, törvény, szabály vagy ügyrend cikkelyét jelzi. P. o. 1868. évi 38. §. vagy 1868. évi 38-ik tc.; az alapszabály 12. §-a. — A helyesírás szabályainak 16. §-ában van szó az írásjelekről.

c) Észrevétel jegyei (* † 1 2 3): a lap alján vagy könyv végén található jegyzetekre utalnak magyarázatképen.

XVII. SZAKASZ.

Rövidítések.

A gyakrabban előforduló s könnyebben kiegészíthető szókat rövidítve szoktuk írni. A rövidített szó után pontot teszünk.

A rövidítés módjai:

a) A szó kezdőbetűjét írjuk ki: p. o. = példának okáért; a. m. = annyi mint.

b) Kiírjuk a szó első szótagját, hozzávéve a következő szótag más-

s a l h a n g z ó j á t i s: kath. = katholikus; prot. = protestáns; ref. = református; nov. = november; máj. = május.

c) Néha a szó első és utolsó betűjével rövidítünk: db. = darab; dr. = doktor; Szt. = Szent.

d) Olykor a szó elején, közepén és végén levő mássalhangzókkal jelezük a szót: frt. = forint; tkp. = tulajdonkép; Nsgs. = Nagyságos.

e) Az összetett szavaknál a két tag kezdőbetűjével is rövidítünk: vm. = vármegye, cm. = centiméter.

Szokottabb rövidítések:

A. = alsó (helységnevekben)	cm ³ = köbcentiméter
a. m. = annyi mint	cs., csász. = császári
ág. hitv. = ágostai hitvallású	cs. és k., csász. és kir. = császári és királyi
ág. ev. = ágostai evangélikus	D. = dél (égtáj)
ált. = általában, általánosán	DK. = délkelet
ápr. = április	DNy. = délnyugat
aug. = augusztus	d. e. = délelőtt
b. = becses	dec. = december
b., br. = báró	d. u. = délután
b. u. é. k. = boldog új évet kívánok	db., drb. = darab
c. = című	dg. = decigramm
C. = Celsius	dkg. = dekagramm
cg. = centigramm	dl. = deciliter
cm. = centiméter	dr., Dr. = doktor
cm ² = négyzetcentiméter	e. h. = e helyett
	érk. = érkezik
	É. = észak
	ÉK. = északkelet
	ÉÉK. = észak-északkelet

<i>ev. ref.</i> = evangélikus református	<i>í. h., id. h.</i> = idézett helyen
<i>E. M. K. E., Emke</i> = Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület	<i>ill.</i> = illetőleg
<i>E. K. E., Eke.</i> = Erdélyi Kárpát Egyesület	<i>ind.</i> = indul
<i>F.</i> = felső (helységnevekben)	<i>izr.</i> = izraelita
<i>f., fill.</i> = fillér	<i>jan.</i> = január (-ius)
<i>f. é.</i> = folyó év (-i)	<i>jegyz.</i> = jegyzet
<i>f. h.</i> = folyó hó	<i>jún.</i> = június
<i>Ft.</i> = Főtiszteletű	<i>júl.</i> = július
<i>febr., feb.</i> = február (-ius)	<i>k.</i> = kötet vagy kedves
<i>folyt. köv.</i> = folytatása	<i>K.</i> = korona v. kelet
következik	<i>Kor.</i> = korona
<i>frt.</i> = forint	<i>k. a.</i> = kisasszony
<i>fr.</i> = frank	<i>kath.</i> = katolikus
<i>g.</i> = gramm	<i>kir.</i> = királyi
<i>gr.</i> = gróf	<i>kg, kgr.</i> = kilogramm
<i>g. kath., gör. kath.</i> = görög katolikus	<i>km.</i> = kilométer
<i>g. kel., gör. kel.</i> = görög keleti	<i>km²</i> = négyzetkilométer
<i>gör. n. e.</i> = görög nem egyesült	<i>kmf., k. m. f.</i> = kelt mint fent
<i>h.</i> = helyett	<i>kr.</i> = krajcár
<i>hg.</i> = herceg	<i>Kr. e.</i> = Krisztus előtt
<i>helv. hitv.</i> = helvét hitvallású	<i>Kr. u.</i> = Krisztus után
<i>ha.</i> = hektár	<i>Kr. sz. e.</i> = Krisztus születése előtt
<i>hl.</i> = hektoliter	<i>Kr. sz. u.</i> = Krisztus születése után
<i>hiv.</i> = hivatalos	<i>L., l.</i> = lásd vagy lap
<i>id.</i> = idősb	<i>l. f.</i> = lásd fennebb
<i>íj.</i> = ifjabb	<i>l.</i> = liter
	<i>ll.</i> = lapokon
	<i>m.</i> = méter
	<i>m²</i> = négyzetméter
	<i>m³</i> = köbméter
	<i>m. é.</i> = múlt év (-i)

<i>m. h.</i> = mult hó	<i>l.</i> = Réaumur
<i>m. k.</i> = maga keze (vagy kezével)	<i>ref.</i> = református
<i>m. kir.</i> = magyar királyi	<i>r. kath., rom. kath.</i> = római katolikus
<i>márc.</i> = március	<i>sat., stb.</i> = s a többi
<i>máj.</i> = május	<i>s. i. t.</i> = s így tovább
<i>mfd.</i> = mérföld	<i>s. k.</i> = saját keze (vagy kezével)
<i>Mlgs., Mélt.</i> = méltóságos	<i>stb. eff., stbeff.</i> = s több efféle
<i>Mlsgd</i> = méltóságod	<i>sz.</i> = szám, számú
<i>mm.</i> = milliméter	<i>sz. a.</i> = szám alatt (-i)
<i>N. B.</i> = nota bene (= jól megjegyzendő)	<i>Szt. Sz.</i> = szent
<i>neo.</i> = neológus	<i>szül.</i> = született
<i>Nt.</i> = nagytiszteletű	<i>T. (t.)</i> = tisztelt
<i>n. é.</i> = nagyérdemű	<i>T. c.</i> = teljes (v. tisztelt) című
<i>Nsgs.</i> = nagyságos	<i>Tek., Thts</i> = tekintetes
<i>Ngod</i> = nagyságod	<i>t. i.</i> = tudniillik
<i>N. N.</i> = az ismeretlen név pótlására (nomen nomen)	<i>tsa</i> = társa
<i>Ny.</i> = nyugat	<i>tkp.</i> = tulajdonkép
<i>nov.</i> = november	<i>u. a., ua.</i> = ugyanaz
<i>old.</i> = oldal	<i>ú. n., úgyn.</i> = úgynevezett
<i>olv.</i> = olvasd	<i>u. i.</i> = ugyanis
<i>okt.</i> = október	<i>U. i.</i> = utóirat
<i>o. é.</i> = osztrák érték	<i>ú. m.</i> = úgymint
<i>orth.</i> = orthodox	<i>U. p.</i> = utolsó posta
<i>özv.</i> = özvegy	<i>u. o., uo.</i> = ugyanott
<i>p.</i> = például v. perc.	<i>unit.</i> = unitárius
<i>pl., pld.</i> = például	<i>v.</i> = vagy
<i>p. o.</i> = példának okáért	<i>vm.</i> = vármegye
<i>P. H.</i> = pecsét helye	<i>v. ö., vő.</i> = vesd össze
<i>prot.</i> = protestáns	<i>vas.</i> = vasárnap

XVIII. SZAKASZ.

Helyesírási szójegyzék.

Ha valamely szónak két alakja van egymás mellett közölve, ez azt jelenti, hogy mindkettő használata egyaránt helyes és jogosult. Ha a szó második alakja zárójelbe van téve, akkor az elsőnek a használata ajánlatosabb, jöllehet a zárójeles alak sem tekinthető hibásnak. — A nagyszámban előforduló idegen szavak csak a helyesírás szempontjából vannak e szójegyzékbe fölvéve, s nem pedig azért, mintha ezeknek a használata kívánatos volna.*

A, Á	addig	aggaszt
	az adjonisten	aggály
abba, -n	advent	aggódó
abbeli	Adél	aggodalom
abból	adós, -ság	agrárius
ábéce	aetiológia	agyonút
aberráció	affelé	agyonlő
abszolút	afféle	ágyu
abszolutizmus	affektál	ah! (indsz.)
abszolutisztikus	aforizma	ahány
acélnemű	Afrika	ahányszor
acélmarkú	Afrikában	ahelyett
tilén	agancs (aggancs)	ahhoz
ad ( )	ágas-bogas	ahogy
add, adjad	agg, -astyán	ahol
adsz	aggat	ahonnan

* **Jegyzet.** A zárójelben használt rövidítések értelme: *akad.* = akadémiai helyesírás szerint; *e. h.* = e helyett; *fn.* = főnév; *fn. k.* = főnévi képző; *hangs.* — hangsúlyozva; *ig.* = ige; *igh.* = igekötő; *indsz.* = indulatszó; *ksz.* = köztészó; *mn.* = melléknév; *mn. ig.* = melléknévi igénév; *megsz.* = megszólításban; *olv.* = olvasd; *szem.* = személyesítve; *szd.* = színdarab; *tn.* = tulajdonnév; *von. n.* = vonatkozó névmás.

ahová	aközben	aligha nem
áhít	akropolis	alj, -as
áhitat, -os	akta	alkohol
aj-baj	akút	alkoholmentes
ajánl	akkumulátor	álló
ájtatos	akrosztikon	állomás
ájúl	akvarell	ál páthosz
ájulás	ál (mn)	-ály, -ély (fn. k.)
akadémia	áldd meg!	általút
a tudományos	Algír	aludj
Akadémia (tn.)	álhős	aludtam
akácfa	alfabet, -ikus	alul, alúl (hol?)
akadt	áll (fn., ig.)	alól (honnan?)
akadjon	állva	alulírott
akárhány	állkapca (állka- pocs)	allegória
akárhol	alatt	állj!
akárki	alattomban	alsórész
akármeddig	alattomos jelle- mű	alsóház
akármely	alattvaló	Altaj (hegység)
akármennyi	alagút	altaji (nyelv)
akármi	alamuszi	általán
akármilyen	alaprés	általában
akár-akár	alárendeltség	alva jár
akció	Al-Duna	alvajáró
akcentus	Alexander	alvilág
akcisz	alfa	amarra
aki	alföld	ámbar
akként	az Alföld (tn.)	ambrózia
akkép	állam	ámde
akképen (akkép- pen)	állapít	ameddig
akkor, -a	allegória	amelly, -ik
akkord	állhatatos	Amerika
akkortájt	aligha	amerikai
akol		amennyi, -ben, -re

ámen	antipátia	áruló
ami (von. n.)	anthológia	árulás
amiben	anyámasszony	árvíz
amíg	Anyégin	ásít
amikor	anyja	aszbeszt
amilyen	annyi	aszerint
amin, -ő	apály	asszekurál
amint, -hogya	apanázs	aszfalt
amit	apokrif	Asszíría
ámit, -ás	apó	aszkéta
amnezia	apostol	aszkor
amikor	április havi	aszpik
amoda	aprehendál	asztag
amolyan	arab	asztalfia
amonnán	Arábia	asszony
amúgy	arany bárány	asszonnyal
amortizál	arany ékszer	asszimiláció
amulett	aranygyűrű	asszonánc, -ia
anakronizmus	aranyhaj	aszu (asszu)
aneroíd	aranyműves	aszubor
analízis	Arany János utca	Athén
analógia	árapály	átall, -ja
anarchia	archon	átalány (általány)
anarchista	arepirulva	atheizmus
Andrássy gróf	ariánus	atilla (ruha)
Anglia	arisztokrata	Attila (Atilla)
anélkül	arisztokracia	(tn.)
annak	árkangyal	atlasz (szövet, tér-
annál	arkádok	kép)
annálfogva	Árpád-kor	atléta
annektál	Árpád-kori	áttétel
Anjou-kor	arra	attikai
Anjou-kori	arról	atya
ankét	Ártur	atyja
antikvár, -ius	áru	atyafi

atyámfia (más : atyám fia)	Bacchus, Bakk- hos	batka bátya
augusztus	bagoly	bátyja
Ausztrália	bágyad, -t	batyu
Ausztria	báj	Batthyány
Ausztria-Magyar- ország	bajor	bazár
autodidakta	bajtárs	bazilika
avagy	bak (csillagzat)	baziliskus
avégett	baktéritő	bazsarózsa
avval, azzal	baktérium	be ! (indsz.)
azaz	bakancs	beáll
az ám !	baktat	be fog állani
azalatt	bakter	be-benéz
azáltal	a Balaton	becéz
azelőtt	Balatonfüred	Bécs városa
azért	balett	Bécsi-utca
aznap	ballag	bécsiutcai
azonban	Balti-tenger	becsül
azonfelül v. -fölül	bandzsál	becsületes
azonnal	bán, -ja	bég (fn.)
azontúl	Bánffy báró	béget (ig.)
azonkívül	bankett	begy
azóta	bántás	beheged
azur	barátja	békesség
azurkék	barátság	belefárad
azt	barakk	bélel (béllel)
aztán, azután	Barcaság	bélés (bélés)
áztat	bárgyú	-beli, javabeli
Ázsia	bariton	beljebb (bellebb)
ázsio.	bármelyik	belül, belől (hol ?)
	bármi, -kor	belől (honnan ?)
	barnaszemű	belőlem
B	barok	belülről
Babilónia	basa (nem : pasa)	belügy
bábu	basszus	a Belváros (tn.)

Béni, Benő	bivaly	bosszú, (boszu)
benn, bent	bizalom	bosszankodik
bennem	Bizanc	botanika
bennünket	bizantinizmus	botanikus-kert
bennmarad	bizarr	botja
bennszülött	bizgat	botránkozik
bennfentes	bízik	bozót
benső	bizony	bőgő
besenyő (besse- nyő)	bizottság	bőgőly (bőgőly)
beszél	biztat	bőgre
beszély	bizton	bőjt (bőjt)
betegágy	biztos	bőjtől (bőjtől)
betű	bizvást	bőkezű
betűírás	blankéta	bőkkenő
betűsor	blúz	bölcsesség
Bethlehem-járás	bódé	bömböl
bezzeg	bodza	böngész
bíbor	boglya	bőr
biceg	bogrács	börtön
biccen	bojkottol	börze
bicska	bojt	bővebben
biggyeszt	bokszol	Brassó megye
biliárd	bólingat (bólint- gat)	brassómegyei
bilincs	bolt	brekeg
billentyű	bolyhos	bronz
billikom	bolyog	bruttó-súly
bír	bolyong	búbánat
bíró	boncol	buckó
bírál	borravaló	búcsu (búcsú)
birodalom	borít	Buda vára
birtok	borízű	budavári
bírkózik	borju	Budapest
birokra	boru, -s	budapesti
bírság, -ol	bosszant(boszant)	buggyan
		bugyelláris

buja (mn.)	Cecrops, Kekrops	cinizmus
búja (fn.)	cédula	cinóber
bujdosik	cédrus	cipel
bujni	cégér	cipő
bujosdi	céh	cipész
bukdácsol	céhmester	ciprus
bukkan	célszerű	circulus vitiosus
bunda	centiméter	cirkusz
bús, -ít	cenzúra	citál
busás	cenzus	citera
bútor	ceremónia	cisztercita
búvár	ceruza	civilizáció
búvik	cercle	coboly
búza	cet	cók-mók
búzaliszt	Caesar (Cézár)	copf
bübáj	chaos	Coriolan (-us)
bükk	chiméra	cöllöng
bűn	cica	cudar
bűnbánat	Cicero	cukor
bűnhődik	Cicerónak	cuppan.
bűntet	cifra	
bürokrata	cigaretta	Cs
bűvész	cikáz	csacska
bűvöl	cikk, -ely	csahol
bűz	ciklus	csakannyi (=
bűzhődik	cikornya	ugyanannyi)
bűzhödt.	cikória	csak annyi (=
	cilinder	nem több)
C	cím	csakhamar (=
cafrang	cimbora	nemsokára)
cammog	címer	csak hamar (=
cápa	cín	minél előbb)
cár	cinke, cinege	csakhogy
cárevics	cinkos	csakis
cárevna	cinikus	csákllya

csaknem (más : csak nem)	cseresznye (cse- resnye)	csoszog cső
csákó	cserje	csőcselék
csakolyan (= ugyanolyan)	csetepaté csettent, -s	csőd csődülés
csakúgy	csibe	csökken, -jen
csakugyan	csigolya	csökönyös
Csáky (tn.)	csik	csöppen
csalit	csikó	csőr
csaló	csillag	csúcs, -os
Csallóköz	csillan	csúf, -ol
csapda	csillapít, -s	csuha
csappan	csillog-villog	csukd be
csapkódta	csín	csuklya (fn.)
csat, -os, -ol	csínos	csukja be (ig.)
csattan	csínján	csúnya, csunya
csatangol	csintalan	csupán
csattanós	csíny	csupáncsak
csattog	csíp, -és, -ős	csúsz-mász
cseber, csöbör	csipked	csuszkál
csecsebecse	csipet	csúz
cseh, -nek	csiptet	csügg
csekélyli	csirke	csügged
csekk	csira	csüggeteg
csélesap	csiszeg-csoszog	csűr (fn.)
csend, csönd	csitít	csűr-csavar
csendőr	csitt	csütörtök
csengetyű, csön- getyű	csizma, -dia csoda (csuda)	D
csepeg, csöpög	csodál (csudál)	dac
csepp, csöpp	csokoládé	dagad, -t
cseppen, csöp- pen	Csokonai Vitéz Mihály	dagály dagaszt
csepű	csónak, csolnak	dal
cserbenhagy	csoroszllya	dallam

Dalmácia	déltájban	dinamika
dalmát	Delphi, Delphoi	dinamo-gép
damaszt	demokrata	dinnye, dýnye
Damjanich-utcai	demokracia	dinom-dánom
Dárius	démon	dió
daróc	Demosthenes	direkt
daru (darú)	demoralizál	dirib-darab
datolya	Dénes	dísz
Deák Ferenc	denunciál	diszkréció (s-el is)
tér (-i)	denunciáns	diszkreditál (s-el
a Debreceni Hír-	dér-dúr	is)
lap	derelye	diszkrét (s-el is)
decentralizál	dermedt	diszpozíció
dédszülök	derü	diván (divány)
deduktív	derül	dívik
dedukció	derület	divat
definíció	Dessewffy	Dnyeper (folyó)
de ha már	deszka kerítés	dobban
dehogy (más: de	dedektív	dobog
hogy)	dévaj	dobszó
dehogyne (más:	dezinfekció	dobzódás
de hogy nem)	dezinficiál	doh, os
dékán	diák, deák	doktor
dekorál	diagnózis	doktrinér
dekoráció	dicső, dícső	donga
delegáció	didaktika	Dorottya
delej	Diderot	dől, dül
Dél-Afrika	diéta	dölyfös
délafrikai	difteritisz	dörög
Dél-Amerika	díj	dörgölődzik (dör-
délamerikai	dikció	gölőzik)
delelő	diktál	dörömböl
délelőt	diktátor	dörren
délibáb	diktatúra	dörzsöl
délután	dinamit	dözsöl

drágakő	dülleszt	egyéb
drágál, drágáll	dünyög	egyebet
dragonyos	dzsida.	egyebünnen
drasztikus		egyed
a Dráva vidék	E, É	egyedül
Dráva vidéke	ebadta	egyelőre
Drinápoly	ebbe, -n	egyenérték
drogista	ebbeli, ebbéli	egyén
dúc	ebből	egyenes
duda	ébenfa	egyenjogú
dugattyú	eddig	egyenként (egyen-
dudva	Edit	kint)
dül-fül	edz, -és	egyenkarú
Duna	efendi	egyenlő
Dunántúl (fn.)	efféle	egyenoldalú
a Dunán túl	égerfa	egyenrangú
dunántúli	egész, -en	egyértelmű
dunavíz	egészség	egyed-egyedül
Dunapart	egetverő	egység
dunaparti	égre-földre	egyesít
Duna-szabályo-	egzámen	egyszám
zás	egzaminál	egyesül
a duna-tiszai	egzekvál	egyesület
nyelvjárás	egzekúció	Egyesült-Államok
dunya (dunna)	egzisztál	egyetem
durva	egzótikus	egyetemben
durran	egy, -et	egyetlen
dús	egy egy	egyetért, -és
dúsgazdag	egyáltalán	egyház
duskál	egyazon	egyhamar
duzzad, -t	egyaránt	egyhangúlag
düh	egybevágó	egy húzomban
dühös	egyben	egyik-másik
dülő	egymásban	Egyiptom
dülled, -t	egyben-másban	egyisten-hit

egyisten-hívő	ejt, -s	életbevágó
egyízben	éjszaka (akad.	élethossziglan
egy két	éjtszaka)	elhúnyt
egy-kettő	ekkép	elkacagja magát
egykedvű	ekképen (ekkép-	ellátogat
egykor	pen)	ellebben
egykönnyen	ekként	ellenben
egymaga	ekkor, -a	ellehet (vmi nél-
egymagában	eklektikus	kül)
egmás	eklézsia	ellenállhatatlan
egynapi	eközben	ellentmond
egynehány, egy-	ekvitáció	ellentáll
néhány	el (igk.)	ellensúly
egynémely	ell (ig.)	ellobban
egynemű	elaggott	élj!
egyöntetű	elájúl	ellő
egy rőfnyi	el fog ajúlni	előbb
egység	elannyira	előd
egyszer-máskor	elavult	előéretet
egyszer-másszor	elébeszab	előkészítés
egyszerű, -ség	elébesiet	elől (honnan?)
egyszerűbben	elefánt	előül (hol?)
egyszer-kétszer	elég (mn. és ig.)	előlem
egszersmind	eléggé	előleg
egyszínű	elégia	előljáró
egyúttal	elégikus	először
együtt	elegancia	előtt
együgyű	elegáns	elsőrendű
eh! (indsz.)	elegy-belegy	elszólja magát
éh, -ség, -en	eleink (= őseink)	elsőbbség
éhhez	el-elmegy	elsősorban
éhgymor	éleselméjű	előül (ig.)
ej! (indsz.)	éleslátás	elvan (vlni nél-
éjféltájban	élesszemű	kül)
éjjel	éléskamra	el van adva

el lesz (vlmi nél- kül)	épen, éppen	esd, -ekel
el lesz marasz- talva	épen most	eskü, -dt
elvégre	épít	esküszik
élveboncolás	épilógus	eső (fn.)
Elza	epizód, -szerű	esperes
Elzász	époly (éppoly)	essay (<i>olv.</i> : esszéj)
embrió	épúgy (éppúgy)	este (estve)
eme, emez	épkéz-láb	esti, esteli (est- véli)
emellett	épül	és pedig
emlékül	épület	észak (világtájék)
emiatt	éposz	Észak-Amerika
eminnen	eredetű	északamerikai
énbennem (<i>hang- súly.</i> : énbennem)	erély	északkelet
energia	erény, -e	eszemadta
engedély	eresz (fn.)	északnyugat
énnekem (<i>hangs.</i> : én nekem)	eressz !	eszertint
éntőlem	ereszt	eszélyes
enmagam	ereszd, eresszed	esszencia
énmagam (<i>hangs.</i> : én magam)	ereklye	eszeveszett
ennenmagam	érezz !	észrevesz
enélkül	érintget	észretér
engedd !	erkély	Eszterházy
ennélfogva	erősen	észszerű
enni	erősebb	eszthetika
enyém, enyim	erőskezű	esszük
ennyi	erre	etikett
Eötvös	erről	Etna
epe	Ernő	ettől
ép (épp)	ernyő	Európa
ép annyi	Érsekújvár	európai
	erszény, -e	Európa szerte
	ért, -sen	evangélikus
	értésítsen	evangélium, -om
	értem, érettem	evégett
	érte, érette	

exact	fakultatív	feketéllik
excellencia	falú, -si	fékevesztett
excellenciás	a Falu rossza	feküdj!
exkommunikál	(szd.)	feküdtem
expedíció	fanatikus	fel, föl
expektoráció	fanatizál	félakkora
exportál	fanatizmus	félbeszakít
expressz	Fáni	félbolond
extázis	fánk	felé (irányt jelöl)
extenzív	fantasztikus	feledtet
extemporál	fantázia	felelj!
ezalatt	fárad, -t	felemás
ezáltal	fáradtság (= fá-	felerész
ezelőtt	radt állapot)	fél-éretten
ezenkívül	fáradtság (= fára-	feleút
ezentúl	dozás)	feles, fölös
ezeregy	farsang	féleszű
ezeremester	farizeus	felett, fölött
ezernyolcszáz-	favágás	félévi
negyvennyolc	fattyú	felfelé fölfelé
ezokból	fázis	a Felföld (tn.)
ezóta	Fáy	felföldi
ezután	február, -ius	félisten
ezüst gyertya-	feccsen, föccsen	félkegyelmű
tartó	fed, föld	félkezű
ezzel, evvel	fedj!	felküzdí magát
	feddeni, fedd!	fellebb, feljebb
F	feddhetetlen	vagy
fácán	fedél, földél	föllebb, följjebb
faggat	fehér (fejér)	fellebbez, fölleb-
faggyú	fehérit	bez
fahéj	fekély	fellel (= feltalál)
fajankó	fekete	felleg
fajrokon	feketesárga	fellengző
fáklya	Fekete-tenger	félmunka

felocsudik	Fertő-tava	fiók
felől (honnan ?)	fertőtlenít	fiú
felölem	fest	fizet
felség, fölség	fess ! (ig.)	fizika
felsőház	fess (mn.)	fizikus
felszí	feszélyez	fiziokratia
felszín	feszül	fiziológia
félszer (¹ / ₂ -szer)	feszület	fiziológus
felül, fölül (hol ?)	fészter (fn.)	flagellánus
felülni	fiahordó	flegmatikus
felület, fölület	fiam	flóta
félvállról, -ra	fiastyúk	flotta
a Felvidék (tn.)	fiatal	foga (vlnnek)
felvidéki	fickó	fogja (jövő idő)
fenegyerek	fifikus	a fogadjisten
Fenícia	fikció	fokhagyma
fenn, fent	filantróp, -ia	foghijasok
vagy	filiszter	fogózik, fogózik
fönn, fönt	fillent, füllent	fogódzam, fogóz-
fennhéjáz, fönn...	fillér	zam
fennszóval, fönn...	filológia	fogoly
fenntart, föntt	filológus	fogvacogva
fennen, fönnen	fillokszéra	fogyjon
fennsik, fönsik	filozófia	fogyton-fogy
fenső	filozófus	fojt
fenség, fönség	finác	-fokú
fenyő (fenyű)	fin de siècle	folt
fénye (vlnnek)	findzsa	foldoz, foltoz
Ferenc-körút (-i)	finn	foly, -ó
Ferenc József híd	finnyás	folyam
férfiú	finom	folyvást
fergeteg, förgeteg	fiskális	folyóirat
férjhez megy	fiskus	folyosó
férjhezmenetel	fitymál	folytat
fertály	fittyet hány	folytán

folyton	fránya	fülbevaló
fonnyad	frakk	fülledt, -ség
fonnyadj!	Franciaország	füllelt
fonnyaszt	franciaországi	fülönfüggő
fordít	frázis	fülön fog
fordíts!	freccsen	fürj
fordúl	freskó	füst
fordulat	friss, -it	füt
forgószele	frissebb	füts!
forrad	frissesség	füttet
forráspont	fríz	fütty
forradalmi	fuj (fú)	füttyöl, füttyül
forrong	fujtat	füves
fortély	fül	füvek
fortissimo	füldokol	füvészt
foszfor	fullad	fűz (fn. és ig.)
foszt	fullajtár	fűzfa
fosszak	funkció	fűzes
fotografál	fúr-farag	fűzet
fotografia	furakodik	fűzfapoéta
fotografus	furulya	fűzfavessző
föl, fel (igk.)	fut	fűző
fölkött, felett	fuss!	
fölké	futva-fut	G
a föld alatt	fuvall, -at	gágog
földalatti	fúzió	gagyog
földöntúli	fúzionál	galiba
földhitelintézet	fű, -szál	Galiczia
földszint	fűge	gálicskő
fölkény (más: fő- lény)	fűgg, -és	galy, gally
fölké	fűggeszt	gálya
fölké	fűlik (ig.)	gavallér
fölké	fül (fn)	gazdasszony
fölké	füles	gazdagít
fölké	fülbemászó	gázság

gaztett	gramatika	gyógyul
Gellérthegy	gramm	gyógyulás
geny	gránátkő	gyölcs
gereblye	gránit	gyom
gerezd	grifmadár	gyón
Gergely-féle	guba	gyopár
gerilla	guggol	gyökerestül
gesztikulál	gúla	Győr
gézengúz	gulya, -ás	gyömöszöl
gida	gumi	gyöngyvirág
gimnázium	gúny	gyönyörű
gipsz	gurít	győződni
girbe-görbe	guta	gyullad, gyúlad
girland	gúzs	gyujt (gyújt)
gitár	guzsaly	gyúr
Gizella	gümő	gyűjt (gyűjt)
gleccser	gvardián	gyül, -és
gólya		gyülekezek
golyhó	Gy	gyülöl, -et
golyva	gyalu	gyümölcs
gombostű	gyámatya	gyűrött
gomoly, -ag	gyanít	gyűrű
górcső	gyanú, gyanus	gyűszű
gorilla	gyapot	
gótok	gyapjú	H
gödölye	gyász-istentiszte-	háboru
gömbölyű	let	Habsburgok
göncölszekér	gyászszerartás	Habsburg család
görgőtűz	gyermekkor	habos
görvélyes	gyertyánfa	habzik
göthös	gyík	habzsol
gőz-favágó	gyikleső	hacsak (más : ha
Grác	gyilok	csak)
grafikus	gyilkos	had (fn.)
grafit	gyógyerejű	hadd ! (indsz.)

hadd menjek	hallom (ig.)	hasonmás
hadjárat	halott (más: hal-	hasonnevű
hadügyminiszter	lott)	hasznavehetetlen
hadsereg	hallucinál	hatály
Hadúr (isten)	halovány, hal-	határidő
Hága	vány	határőrvidék
hagyd, hagyjad	halvaszületett	határozatképes
hagyján	hályog	hátasló
hah!	hamarabb, hama-	hatlovas
hahota	rább	hátraesik
haj (fn.)	hambár	hátramarad
haj! (indsz.)	hamiseskü	hátter
háj	hamisítatlan	hátul, -ról
Hajdú megye	hamu	hattyu
hajdúmegyei	handa-banda	hazaérkezés
hajigál	hanem (más: ha-	hazánkfia
hajít	nem)	hazárd
hajókötel	hanyatlik	háznép
hajt	hanyatt	házamnépe
halad, -t	hanyatt-homlok	házigazda
halni (életet vesz-	hány, -ja	háziasszony
teni)	hány-vet	háztűznézni
halj!	hányá-veti	hazugság (hazud-
Halál (szem.)	haramia	ság)
haláleset-fölvétel	harapdál	hazudtol
halálfia	harcrakész	hébe-hóba
halastó	hárfa	hebehurgya
halaszthatatlan	harmadnap	hegedű
halhatatlan	harmadrész	hegedül
hallani (füllel)	hármasszabály	hegeszt
hallj! halljuk	hármonikus	Hegyalja (tn.)
hallatlan	három-annyi	a hegy alja
hallatára	háromhavi	hej! (indsz.)
hallatszik	háromszögű	héj
halom (fn.)	három ujjnyi	héja

hektár	him	holnap (más : hó- nap)
hektoliter	hímnem	holnapután
Helén, Heléna	hímes	holló
helyben, helyt	hímez-hámoz	holott
helyesbit	himnusz	holt, félholt
helyesírás (más : a helyes írás)	hinár	holttest
helyettesít	hinni (hisz)	hólyag
hellyel-közzel	hipnotizmus	homály
Herkules	hipnózis	Homér, Homeros
helyreigazít	hipochondria	hon (= haza)
helyt áll	hipochondrikus	honja
hétfő	hírlapíró	hón, hónalj
hetyke	hírlapirodalom	hónap (az év része)
hí	hirtelen	honn (de : otthon, itthon)
hiába	históriai	honnan
hiányjel	hiszteria	honos
hid, hidat	hiszterikus	honosult
hidal	hitújító	hordd el!
hidas	hittam (híni)	hórihorgas
hidd (ebből: hisz)	hínak	Horatius
hidd (hívd)	híttak	Hortobágy
hidrogén	hív (híni)	Horvátország
hiedelem	hív, híven (hű)	hossz
hieroglíf	hívás	hosszat
híg	hivatal	hosszabbít
hígít	hivatott	hosszú, hosszú
higgadt	hivatlan	hosszúság
hígul, hígul	hízik	hovatovább
higiénikus	hizlal	hova, hová
higyjen (akad. higgyen)	hófuvás	hozz!
híja van	hogyne (más : hogy ne)	hozd, hozzad
híjjad (hívjad) (akad. híjad)	hogylét	hozzáértve
	hold, félhold	
	hollét	

hozzávetőleg	húzamos	igenis
hossánna	huzavona	ígér, ígér
hőköl	huzat	ígéret
hőmérő	hű	igéz, igéz
hőmpölyög	hűen, híven	így
hörcsök (hör- csög)	hűhó	igyekszik
hősköltevény	hűlni	ihlet (fn.)
hősszerelmes	hüllő	íj (fn)
hőstett (de : hősi tett)	hülye	íjed, -ség
hűg	hűs, -öl	íjedtében
hugom	hűség	íjeszt
hugenotta	hűt, -tet	iktat
huhog	hüvely	illat
hull, hullj!	hüvelyk (ujj)	illan
hullám	hűvös	illedelmes
hún, húnok		illeg-billeg
huncut	I, í	illetőleg
húny	ibolya	illeszkedik
hunyászcodik	icce	Illés, Ilyés
Hunyadi	ici-pici	illik
húr, -os	iddogál	illjék
hurka	idegedző	illő
husáng	idei	illojális
hús, -hagyó	idegenszerű	illusztráció
husvét	idegenszerűség	illusztrál
husvéthétfő	idevágó	illúzió
husvét hétfőjén	idill	ily, ilyen
hús	az időköz (más : idő közben)	ím
huzat	idősebb, idősb	ima
huszadik	időrendben	imádság
huszonöt méter- nyi	ifjú, -ság	imbolyog
húz, -ás	igazság	íme
	igazmondás	imetten (= ébren)
	ige, íge	imitt-amott
		immár

ímmel-ámmal	inzultál	istennyila
impregnál	inzultus	istentisztelet
ín	íny, -ére	istráng
inaszakadtáig	ipariskola	iszik
index	ír (fn. és ige)	iszonyú
indít, -vány	írás, -ú	— ít (igk.)
indiszkreáció (s-el is)	iramszarvas	italmérési jog
indiszkkrét (s-el is)	irányadó	itatópapíros
induktív	irányregény	ítél
indukció	íráshiba	ítélet napja
indúl	írásjel	itt
induló	irat (fn.)	ittas
indulat	irat (ig.)	itthon
indulás	írd !	ív, -es
influenza	ireg-forog	ívalakú
ing-bong	irgalom	ívópohár
inkább	irha	ívóvíz
inkognitó	irigy, -el	íz
inkompatibilis	irka-firka	izeg-mozog
inkorrekt	író	izen, üzen
inkvizíció	irodalom	izenet, üzenet
inkriminál	írótoll	izenként
innen	iromány	ízetlenség
inspekció, -s	irónia	izgága
inspektor	irtóháboru	iziben
inspiciál	irtózat	ízlés
instál	irul-pirul	ízletes
intitúció	írva-olvasás	izmos
instruktor	iskola	izraelita
intenzív	ismer (ösmer)	izzad, -ság
internátus	istálló (istáló)	izzadt
intrika	Isten	izzaszt
intrikus	az istenek	izzik
invázió	istenadta	izzó
	istenháza	ízzé-porrá

J	jobbvolta	jövendő
jácient	jó drágán	júdás-csók
jaj!	jófajta	Judit
janicsár (jancsár)	jogerős	juh, -ok
január, -ius	jogosúlt	juhászcutya
járdataposó	jóhiszemű	július
járókelő	jóhiszeműleg	június
jászol	jóízű	junktim
játszik	jókor, -a	junói alak
játssza! (más : játssza)	jólét	Jupiter
játsszatok!	jöllehet	jut
játsszék! (más : játsszék)	jómagam	juss, jusson
javít, -tat	jómódú	Jutka
javall, javal	jóraivaló	juttatni
jéghideg	jós	juttass!
Jeges-tenger	jóság	K
jégeső	Jósika báró	kábel
jegygyűrű	jótevő	kabin
jegyzőkönyv	jótétemény	kábit
jelenlétében	jótáll	kacaj
a jelenvoltak	jóvá hagy	kacsingat (ka- csingtat)
jelige	jóváhagyás	kadét
jelleg	józan ésszel	kádencia
jellemvonás	József-napi	kakaó
jelkép	jő, jön	kakuk, -kol
jelöl	jönni (akad. : jöni)	kalauz
jer (gyere)	jönné (akad. : jöne)	kalendárium
jóakarát	jőjj (akad. jőj)	kalifa
jóakaró	jőjjetek (akad. jő- jettek)	kalkulus
Jób	jössz!	kallódik
jobbá	jösszte!	kálvária
jobbágy	jött-ment	kálvinista
jobbra-balra	jövendőmondó	Kálvin-tér, -i
		kaméleon

kanári	katasztrófa	kellemetlen ízű
kancellár	katé	kelleténél inkább
kandalló	kategória	kémia
kánikula	kategórikus	kend, kentek
kánon	katedra	kénye-kedve
kántor	katholikus	-kép (képző)
kapacitál	a katicabogár	-képen, -képpen
kapitulál	katonaviselt	(képző)
káplán	katonásdi	képviselőház
káplár	kassza	képzésű
kapóra jön	kaszetta	képzett (más :
kappan	kaszinó	képzet)
kapu, -s	kátyu	képzettség
kaput	kaució	képzettársítás
kapzsi	kaucuk	képzőművészet
karácsonyest	Kaukázus	Kerepesi-út, -i
karácsony es- tjén	kaviár	kérdezősködik
kardinális	kazal	kérdőre von
kardja	kedd	kérezdik, kérezik
karcsú	Kedves bátyám !	kérődzik, kérőzik
karfiól	kegyvesztett	keresztény, ke-
kárhoztat	keh, -es	resztyén
Karintia	kehely	keresztrefeszítés
karmazsin	kékellik	keresztre feszít
karon fogva	kel (más : kell)	keresztül
karöltve	kelő (más : kellő)	kerül, kerül
kartell	kelet (dátum)	kerület
karton	keletlen (más :	kérve kér
kártyavár	kelletlen)	keselyű
kárvallott	Keleti-tenger	keserű, keserű
karvaly	Kelet-India	keskeny nyílású
katakomba	keletindiai	készakarva
katalógus	kelevéz	készkenő
kataszter	keljen (más : kell- jen)	kesztyű
		késztség

készül, készül	kézműves	kirurgus
készülés	a kéz ujja	kisasszony (más : kis asszony)
két, kettő	khán	kisebb
két-három	ki ? kicsoda ?	kísér, -t
kétakkora	kiabál	kishitű
kétélű	kiadóhivatal	Kis-Kúnság
kétéltű	kiáll	Kisfaludy Társa- ság (cím)
kétévi	kiált	a Kisfaludy-társaság (szövegben)
ketten-ketten	kiaszott	kisszerű
kettős, -ével	Kína (Khína)	a kisujj
kétértelmű	kicsi, kicsiny	kity-koty
kétezer éves	kicsinye és nagyja	kitünő
kétfélekép	kies	kíván
kéthavi	kifutja	kívül
kétlábú	ki fog futni	klasszikus
kétség	kígyó	klastrom
kétségkívül	kijjebb	klikk
kétségen kívül	kiki	klinika
kétségbeesett	ki-kinéz	klisé
kétszersült (fn.)	kilencedfél	klór
kétszer sült	kilincs	kloroform
ketten-hárman	kilogramm	klubb
kettéválik	kímél	kolostor
kettőspont	kinn, kint	kóbor
kevésbé (ke- vésbbé)	kín, -os	kóc, -os
kevesbit	kínál, -at	kocean
kevesel, kevesell	kinin	koccint
kevéssel előbb	kinnreked	kócsag
kezdőbetű	kioszk	koesma (koresma)
kezeslevél	kip-kop	koesmáros (kores- máros)
kézzelfogható	kipked-kapkod	kódex
kézzel-lábbal	Király utca	
kézimunka	királyutcai	
	királyá	

kodifikál	kontrás	Kossuth
kokárda	kontroverzia	kószahír
koksz	konvenció	kóta
kolera	konvencionális	kótya-vetye
kolerikus	konverzió	kozmpolita
kollega	konvertál	köböl (más kö- ből)
kollegiális	konviktus	köbtartalom
kollégium	konzerv	kő
kolportál	konzervatív	kövek
Kolozs megye	konzervatórium	kökemény
kolozsmegyei	konzul	kölcsönkönyvtár
Kolozsvárt	konyak	költ
kolosszus	kopasz	költs !
kombináció	kopja	költség
komédia	koppaszt (ko- paszt)	kölyök
kómikus	koppan	könny, -es
komikum	kopoltyu	könnyebbül
kompakt	kor (idő)	könnyű (mn.)
kompendium	kór (betegség)	könnyelmű
kompiláció	korántsem	könyv- és levéltár
kompozíció	kordon	könyvvitel
kommunizmus	kordován	köp, pök
kompromittál	kórház	köpcös
koncesszió	korhely	köpeny, köpenyeg
koncert	koriféus	köröm
konduktor	kórista	körút
kongresszus	Kornél, -ia	körisfa
konjunktúra	korrajz	körmönfont
konkordátum	korrekt	Körös (város)
konkrét	korszerű	Körös (folyó)
Konstantinápoly	kortina	körött, körül
konstatál	korrupció	körös-körül
konstruál	kórus	körömszakadtáig
kontingens	korzó	körültekintő
kontó		

köszénbánya	kultúrpolitika	kvartély, -oz
köszvény	kún	kvint
kötőfék	Kúnság	kvóta.
kötőszó	kunyhó, gunyhó	
kötőjel	kúp	L, Ly
követség	kúpola	
közbejön	kúra	lábbad, lábad
közbeszúrt	kúrál	labanc
közé (más: közzé)	kúria	labda
közhasználatú	a királyi Kúria	laboratórium
közömbös	kuriózum	lábujj
közreműködik	kurizál	lád-e ? látod-e ?
község	kuruttyol	lady (olv. ledi)
közszokás	kurzus	laikus
közt, között	kúszik	lajstrom
közül	kuszál	lakk -os
közzétesz (közzé tesz)	kút	lakmusz
krajcár	kutak	lakós (lakos)
kriminális	kutat, -ó	lakszál
kristálytisza	kutyafuttában	lakzi (lagzi)
Krisztus	küldtem	lánchordta
kritika	küldd ide !	lándzsa
kritizál	külföld	lány, leány
krízis	küllő	lap
krónika	külön-külön	lapp (nép)
kronológia	különben	lappang
Krózus	különbözik	lassanként
kukk	különbség	lassú
egy kukkot sem tud	külügy	lassuság
kukorica	künn, kinn, kint	latin nyelv
kullanacs	küzd, -és	latinnyelvű
kullog	küzködik, küsz- kodik	látszat
kultúra	kvadrál	látamoz
	kvare	látatja sincs
		látatlan

leánynézőbe	levelezőlap	Loránt
megy	levet	lót-fut
lebben (ig.)	levessek	lottyán
lebeg	levetkőztet	lotyog
legeslegjobb	libben	lovasszobor
légió	libeg-lobog	lőni
légnemű	liberális	lőjj (akad. : lőj)
legott	liberalizmus	lőjjed (akad. : lő-
légsúlymérő	liceum	jed)
légyott	lidércnyomás	lődd !
lehell, lehel	Lidi, Lidia	lőkdős
lehellet, lehelet	ligger	löttyen
Lehel kürtje	likőr	löttyög
lehorgaszt	likvidál	lővell
léhűtő	lila	lúd, -ja
leissza magát	Lilla	Ludovika
lejjebb	lim-lom	lúg
lekvár	Lipcese	Lujza
lélekszakadva	Lipótváros	lusta
lélelzik, lélegzik	lipótvárosi	lutheránus
lelkesszívű	lira, -i	lutri
lelkiatya	lírikus	lyuggat (lyukgat)
lelkibeteg	litánia	lyuk (lik)
lelkiismeret	litografál	lyukaszt
lemezpapiros	litografia	lyukacsos
lenn, lent	litván	
lenni	lobban	M.
lesz (ő)	lóca	Madách
léssz, leszel	locs-pocs	madonna
lépesméz	loccsan	madrigál
lesi-puskás	lóg, -at	madzag
létra	lógós	magába száll
leveledzik (fa)	logaritmus	magábaszállás
levelezik (vlki)	Lónyay	magábanvéve
létért való	lopótök	magához tér

magamféle	mármost (más : matring	
magánkívül	már most)	Mátyás-kori
magán-óra	marcifánk	Mátyás-templom
magán-úton	március	malozsa(mazsola)
magaszántából	Margit-sziget	megvenni
magas, -an	Marosvásárhely	meg fog venni
máglya	a Marosmente	meg-megáll
mágnés	mars !	megannyi
magva-váló	Mars (csillag,	megbízás
magyarnyelvű	isten)	mégis (ellentét ;
magyarajkú	Márta	doch)
Magyarország	mártir	még is (még most
magyarországi	más-más	is ; noch immer)
Magyar Nemzeti	másza (vlmnek)	meggy (fn.)
Múzeum (cím)	másodsorban	megy, megyen
Magyar Tudomá-	másfajta	mégysz, mégy,
nyos Akadémia	másféle	méssz
(cím)	másforma	megyeháza
maholnap	máshol	megint, -eni
majdnem	máshonnan	megjárja
máj, -as	maséroz, masíroz	megleszek vele
mályva	másnap	meg leszek elé-
május	máskép, másként	gedve
makk	másképen (más-	még pedig
malaszt	képpen)	megrögzött
malária	másodmagammal	mégsem (= doch
málha	másod magam-	nicht)
mállik	mal (hangs.)	még sem (=
manapság	másodnapra	noch immer
mandola	másszor	nicht)
mánia	másutt	még itt sem (=
manír	mathematika	selbst da nicht)
máma	mathézis	megtud (= ta-
máris	Matild	pasztal)
mármár	matrác	megvan (= kész)

megvolt, meg-	mérföld	mibelőlünk
lesz	merészség	mibennünk
meg van híva	mérkőzik (mér-	miatyánk (ima)
meggyzín	kőzik)	a mi atyánk
méh, -es	merre	miazma
méhnek	merről	micsoda
mekkora	merül, merül	midőn
mell	merít	mieink, miéink
mellé, mellett	mesgye	mielőbb, -i
mellékút	Messiás	mielőtt
mellény	messze	miért, mért
mellesleg	messzire	míg
mellőz	mész, meszet	migrén
Méltóságos (meg-	messelátó	mígnem
szólításban)	mesterlegény	Mihály
mely, melyik	mess, messen	mihelyt
mende-monda	(ebből : met-	mikép, miként
mennél, minél	szeni)	miképen (mikép-
(mentül)	metafora	pen)
menten (tüstént)	metafizika	miközben
ment (fölmentett)	methodika	mikroszkóp
mentes (vlmitől)	methódus	Milánó
mentség	métely	millenium
meny (valakinek	méter	milligramm
menye)	metszés	millimeter
menyasszony	metszet (fn.)	millió, milliom
menyecske	metszett (mn. ig.)	mily, milyen
menyegző	mezítelen, mez-	mimiattunk
menny (menny-	telen	minálunk
ország)	mezítláb	mindkettő
mennyei	mézes-mázas	mind a kettő
mennyi, -ség	Mexikó	mindkét
mennyezet	miatt, -uk	mind a két
mennydörög	mialatt	mind a tíz
méregdrága	miáltalunk	mindamellet

mindannyi, -an	mint ha (= mint	mogyoró
mindaz, -ok	mikor)	moh, moha
mindez, -ek	minthogy (ok.)	mohos
mindazáltal	mint hogy (hason-	Mohamed
mindazonáltal	litó)	mohamedán
mindegyik	mintsem	Molière
mindeddig	mirha	Molière-től
mindenesetre	mirigy	molière-i szellem
mindenekelőtt	mirólunk	moly
mindenfelé	mirtusz	mókus
mindenhol	misemondó	monarchia
mindenkép	miszerint	mondd meg
mindenképen	misszió	mondja
(pp-vel is)	misztérium	mondta
a Mindenható	misztifikáció	mondvacsinált
(szem.)	misztifikál	monogramm
mindhárom	miszticizmus	monografia
mind a három	misztikus	morzsol
mindenütt	mithikus	mosdik
mindig, mindig	mitévő	mosdótál
mindjárt (min-	mithosz	mosoly, -og
gyárt)	mithológia	motolla, motóla
mindjobban	mitőlünk	motor
mindnyájan	miután	motoszkál (z-vel
mindössze	mivel (ksz.)	is)
mindúntalan	mivelhogy	mögött, megett
mindszent	mivel (ig.)	mögül
minekutána	míves	mulat, -tat
mindvégig	moccan	mulatt (ember)
miniatűr	mód	mulaszt
miniszter	modell	mulandó
minisztérium	módfelett	mulhatatlan
mintaserű	módjával	múlik (mulik)
mintegy	módos, -úl	mulva
mintha	módszer	mulţ

multévi	nagyjában	narancssárga
mulya	nagyképű	nárcisz
munkaprogramm	nagykorú	narkózis
munkásosztály	Nagy-Kúnság	naspolya
múmia	nagykúnsági	násznagy
muskotály	Nagy Lajos	nátha
must	a nagy Napóleon	nefelejts (fn.)
muszlin	nagylelkű	ne felejts (ig.)
mutat	nagyméltóságú	negyedéves
múzeum	nagypéntek	negyedmagával
Múzeum-körút	nagyon is okos	negyedrészt
a múzeumkörúti	nagyot hall	négykézláb
muzulmán	nagyrabecsült	négyszemközt
múzsza	nagyra van	néhanapján
muzsika	nagyra lát	nehány, néhány
mű, művelt	nagyalátó	neheztel
műtárlat	nagyra vágyik	nehogy
művel, mível	nagyravágyás	neki (néki)
művelt, mívelt	nagyreményű	nektár
művész	nagyszakállas	nekifekszik
	nagyszájú	nekimegy
	nagyszerű	nekiront
	nagyúri	nélkül
	Nagyvárad	nemcsak, nem
	nap közben	csak
	napirend	necsak, ne csak
	napidíjas	nemesember
	napisajtó	(Edelmann)
	naplopó	nemes ember (ed-
	napnyugta	ler Mann)
	Nápoly	nemesség
	naponként (min-	nemesszívű
	den nap)	németajkú
	naponta (nappal)	Németalföld
	napraforgó	Németország

N

nadály	nagyúri	nélkül
naftalin	Nagyvárad	nemcsak, nem
naggyá	nap közben	csak
nagyatya	napirend	necsak, ne csak
nagy bölcsen	napidíjas	nemesember
nagyérdemű	napisajtó	(Edelmann)
nagyfejű	naplopó	nemes ember (ed-
nagyfokú	napnyugta	ler Mann)
nagyhatalom	Nápoly	nemesség
nagyhét	naponként (min-	nemesszívű
nagy nehezen	den nap)	németajkú
nagyhírű	naponta (nappal)	Németalföld
nagyít	napraforgó	Németország

nemezis	Ny	nyomtalanúl
nemsokára	nyafog	nyomúl
a Nemzeti Mú- zeum	nyaggat	nyoszolya
a Nemzeti Színház	nyakra-főre	nyoszolyó (leány)
-nemű; egynemű	nyakravaló	nyugat
néne, nénje	nyalta-falta	Nyugat-India
neolit	nyavalya	nyugatindiai
népiskola	nyegget	nyughatatlan
néptanító	nyerít	nyugodt
nesz (fn.)	nyerssúly (bruttó)	nyugta
nesze!	-nyi; két ujjnyi	nyugszik
netán, netalán	nyíl (fn.)	nyujt (nyújt)
nevel (szülő)	nyilak	nyujtó
nevetséges	nyilas	nyujtható
nevenapja	nyilás	nyujtódzik (nyuj- tózik)
nevemnapja	nyilaz	nyúl (fn.)
ni! nini!	nyilatkozik	nyulánk
nikkel	nyilallik	nyúlni (nyulni)
Nilus	nyilik	nyuszt
nimfa	nyiló	nyúz
no! nos!	nyilsebességű	nyű, nyüvek
nohát	nyilvános	nyűg
nógat!	nyírni	nyüst
nosza	nyirbál	nyütt
nőni	nyirettyü	nyüves
nőjj (akad.: nőj)	nyit	nyüzsög
nőjjön (akad.: nőjön)	nyiss!	O, Ó
nőstény	nyírfa	ó (régí)
nőttön nő	nyolcadszor	ó! (oh!)
növel (nagyobbít)	nyolcnapi	oázis
növeszt	nyolcadrét	óbégat
növendék	nyomasztó	obsit (opsit)
nővér	nyomorú	oceán, óceán
	nyomorult	
	nyomott	

ócska	ólom	az Orczy-kerti
ócsárlás	Olt (folyó)	orgazda
óda (költői műfaj)	olt	orgyilkos
oda (hová ?)	ojt (növényt)	óriás
odább, odébb	oltalom (ótalom)	ornamentika
odaad	oltalmaz (ótal-	oroszlán
odaát	maz)	orr, -ol
odabenn	oltár	ormány
odafenn	olvass !	orsó
odahaza	olvas	országszerte
odáig	Olympus	ország-világ
odaillik	oly, olyan	orthodox
odakünn	olyankor	ortográfia
odamegy	olyanféle	orvúl
ó-divatú	olykor-olykor	orvvadász
ódon (régi)	omnibusz	ósvi
odu, odvas	ón	oson
Oedipus, Oidipos	ó-német	ószeres
oekonomia	onnan	Oszkár
óhajt, ohajt	opál	oszt
óhatatlan	opció	össz !
ókor, -i	opera	osztrák-magyar
okosan	operett	osztriga
okosbolond	Operenciás-ten-	otthon, -os
október	ger	óta
oktrojál	ópium	óv, -ás
ól	optimista	óvakodik
oláh, oláhok	optimizmus	óvadék
ólálkodik	optika	óvatos
olcsó	orákulum	ováció
old	órákor	Óvár (tn.)
oldalba lök	óráköz (fn.)	Ovidius
oldallökés	óra közben	óvónő
oligarcha	orbánc	oxid
olló	Orczy-kert	oxidál

oxigén	öregbéres (más : öreg béres)	ötfelekép öt-hat
ozsonna, uzsonna	örkődik	ötöl-hatol
Ö, Ó	örkődjem	ötöle
ő, őt, ök, övé	örmény	öt magát
őáltala	örökkévaló	öv, -ez
őbenne	az Örökkévaló (szem.)	özvegyasszony
őbelőle	örökbe fogad	özvegyember
őnekik	az örökbefogadott	P
őből	örökösödés	páciens
őccse, öccsük	örökösödés	packáz
őcsém, öcséd	öröközöld	pad, padja
őcsémuram	öröl	padisa
őgyeleg	örömittas	padlás (pallás)
őkelme	örül (örvend)	padló (szoba padozata)
ők maguk	örül (megörül)	padmaly
őköljog	örvény	paizs, pajzs
őkörszem	ősatya	pakk
őkrös szekér	őstermelő	palacsinta
öldős	ösvény	pallér
őleb	összead	palló (átjáró)
ölt, -özik	összébb	pallos
ölyv	összebeszél	pályadij
Őn (megsz.), ön	összefüggés	pályanyertes
önálló	összérték	pamut
önfejűség	összevissza	pandur
önfenntartás	összesség	Pannónia
önként, -es	összhang	panyókára
önkény, -es, -telen	ősz (fn., mn.)	pányva
önmaga, önnön- maga	összel	papagáj
önnönmagukat	őszinte	papír kosár (pa- pírból való k.)
önt, önts!	ősztökél	
ördöngös	öt (számn.)	
	öt (szemn.)	
	ötéves	

papírkosár (papi- rosnak v. k.)	pázsit	pesztonka
papiros	Pécsett	Petőfi-tér
papírpénz	pedagógia	Petőfi Társaság
parádé	pedagógus	(cim)
paralizál	pedzeni	a Petőfi-társaság
paralízis	pecsétgyűrű	(szövegben)
parasztlázadás	pehely, pelyhes	petrezselyem
parasztruha	példálódzik, -ózik	petty, -es
parföm	példányszerű	pettyeget
Párizs	pelikán	petyhüdt
parittya	pellengér	pézsmá
parkett	penésgomba	Phidias, Pheidias
parola	penna	pikkely
paróka	penitencia	pillanat
partra száll	pénzes levél	pille
partraszállás	penzió	pinty
pártfogolt	penzionál	píp (tyúkoknál)
pástétom	pénzdarab	pipa
passzív	per, pör	pipogya
paszomány	peres ügy	pír, hajnalpír
pásztorkunyhó	pereputty	piros-fehér-zöld
passzus	pergamen (hár- tyalevél)	piskóta
patakzik	pergament(körte)	piszeorrú
páthosz	perpatvar	pisztoly
patkó	persze	pisztráng
patkol	perszonálúnió	pittypalatty
pátriárka	perzsa	pityereg
pátriarkális	Perzsia	pityke
pátrónus, patrónus	Pest megye	pitymallet
pattan	pestmegyei	plajbász
pattog	a pestvidéki	plakát
pattantyus	a Pesti Napló	plasztika
paüza	pesszimizmus	plébános
	pesszimista	pleonazmus
		pléh, -es

plüss	pósta, posta	presbiter
plutokracia	postautalvány	primás
pocsolya	pót, -ló	prizma
poéta	potom áron	produkál
poézis	potroh, -os	próféta
poggyász	potya-jegy	professzor
polgári iskola	pottyán	prognózis
polihisztor	póz, -ol	programm
poliklinika	pozíció	progresszív
políp	pozitív	prókátor
politika	pózna	proklamáció
politizál	pödör, peder	proklamál
pólya	pöffed, -t	propeller
pólyál, pólyáz	pöre (csupasz, meztelen)	propozíció
polyva	pörget, perget	proskribál
pongyola	pörgetyű	protekció
poni ló (ponni)	pöröly	protektor
pontosan	pörpatvar	protestál
pontos-vessző	pötty, petty	protestáns
ponyva	praetor	protestantizmus
por, -os	Prága	provízió
pór (paraszt)	praktikus	provizórium
pórnép	praxis	provokál
póriás	precíz	próza, -i
porcellán, porce- lán	predestináció	prózaíró
porció	predestinál	prozelita
porfir	prédikáció	prüsszent
pórlázadás	prédikál	pszichológia
porlepte, porle- pett	predikátum	puffad
pormentes	pregnáns	puffan
poronty	prejudikál	pufog
portyázik	premontrei	puhít
poshadt	preparátum	pulya
	prerogátiva	pujka
		pukkan

pukkad	rebben	-rendű
puncs	rébusz	rendületlen
punktum	réce, ruca	repdes, röpdés
púp, -os	repció	repít, röpít
putton, puttony	redukál	repül, röpül
pümkösd	redukció	reppen, röppen
püspök	refektórium	reprodukál
R	reflektál	restáncia
rá, reá, reája	reflektor	restaurál
rádás	refrén	rest, röst
Rábca	reggel	restell (restel)
rablógyilkos	rekruta	rész ; negyedrés
ráció	rejt, -s	részesség
radikális	rejtély	részint
Rafael	rejtőzik, rejtezik	reszket
ragályos	rekettye	reszkedtet
rágcsáló	rekkenő	részvevő
raj	rekkentő	részt vesz
Rajna	reklamál	részvétirat
rajtaleszek	reklám	rétifü (fn.)
rajtaveszt	rekord	retorika
Rákóczy	rekriminál	retteg
ránt	rektor	rettentő
rántsak	Rembrandt	rettenthetetlen
ráró (fn. és ig.)	rembrandti fest-	rezdül
ráspoly	mény	rezervista
rátartós	remekíró	rezzen
rátartja magát	remélni, remény-	rezolúció
ráütő rim	leni	rezgő nyárfa
ravaszság	remélhetőleg	rézsút
reakció	reményvesztett	rí, ríni, ríttak
reáliskola	renaissance	rívás
realizál	rendjelre vágó	ribiszke
realizmus	rendkívül	rigmus
	rendszerint	ríkat

rikácsol	roráté	rugékony
Rikárd	rossz, -aság	ruha
rikító	rosszul	ruhaujj
rikkant	rosszakaratú	rum
rím	rosszhírú	rút, -ság
ringy-rongy	rosszlelkű	rútul
ripők	rosszszemű	rútít
rítmus	rossz szokás	rutén
rivall	rosszszokású	rutín
rivalg	rosszkor	rügy
rizs	rosszal (ig.)	rüh, -ös
ró, rovok	rostély	
róttam	rothad, rohad	S
robban	rothadt, rohadt	sablon
Róbert	rovás	sáfrány
roggyan	Rozália	sah
rojt, -os	rozzant	sajka
róka	rózsaszín	sajnál
rokka	rózsavíz	sajtó
rokkant	rózsaujjú	sakk
rokokó	rozsa	sál
rokolya	rögtön	sallang
rokonhangzású	rögzött	Samu, Sámuel
róla, -m	rökönyödik	sanda
rom	rőt	Sándor-vers
Róma	rövidáru	sápad, -t
román	rövidlejáratú	sápítóz
románc	rövidre fogott	sárgaláz
romantika	rúd, -on	sarjú
rombadólt	rudas, rudat	sarkantyú
róna	Rudolf	saroglya
roncsol	rúg, -ó	Sarolta
ront	rúgólabda	saru
roppan	rugalmas	sasorrú
roppant	rugdal	satnya

sas, -ok	settenkedik	skála
az ő sassa	Shakespere,	skandalum
savanyú	Shakespeare	skandál (vers)
scytha, skytha	shakespere-i szel-	skatulya
sebbel-lobbal	lem	skárlát
sebes vágatva	Shakespeare-től	skót
segél, -jen	sifon	slendrián
segély (fn.)	siheder	smaragd
segít, -ség	sik, -os	sódár
sehogy	sikamlós	sodor
sehogy se (-m)	sikátor	sóhajt, sohajt
sehol sem	siker	sohasem, sohsem
sehonnai	siket (süket)	sohase, sohse
sejk	sikkaszt	sohanapján
sejt (fn. és ig.)	sikló	sokall
sekély	sikol	sokféle
sekrestye	sikolt	sokoldalú
selejtes	sikít	sólyom
sellő (vízi tündér)	síma	sommás úton
selyem	símul	sompolyog
selypít	simít	sóvár
semilyen (semmi- lyen)	simpánz	soviniszta
semerre	sín	sovinizmus
semmint (mint- sem)	sínyleni	sör
sem mint (hason- lítás)	síp, -os, -ol	sötét (setét)
semmikor	sipka	sötétzöld
semmi sem	sír (fn. és ig.)	spanyol
semmitőszék	sírás	Spárta
sem mirevaló	sírásó	spekuláció
senki se (-m)	síralom	spekulál
seprű, söprű	sírat	spiritusz
seregély	sírály	spongya
	síránkozik	stájer
	sistereg	státus
	sívít	statisztika

stíl, -us	süvölt	szalonna
stiláris	sváb	szalutál
stiliztika	Svájc	számfeletti
stilizál	svéd	számon kér
strázsál	svihák	számonkérő
strucc		számot ad
-stul, -stül (képző)	Sz	számadó
suviksz	a szabadakarat	számottevő
sűg, -ó	szabadelvű	számú
sugall	szabadkézből	számum (szél)
sugalmaz	szabadkozás	száműzött
sugdos	szabadkőműves	szán (fn., ig.)
sugár	szabadon bocsát	szánom-bánom
suhog	szabadpoggyász	szánszkrit
suhint	szabadsúly	szántszándékkal
sujt, sújt	szabadszájú	szappan
súly, -os	szabályszerint	szárazság
sulyok	a szabály szerint	szárnyaszegett
summa	szabályszerű	szarkazmus
súrol	szablya (fn.)	szaru
surlódni	szagtalan	szaruhártya
surran	szaggat	szarvasgomba
suttyomban	szájtátva	szarvasbőr
süldő	szakáll, szakál	szatira
sületlen	szakszerű	szatirikus
sült	szalag	Szatmár-Németi
sülyed, süllyed	szalicil	a satmárnémeti
sülyeszt, süllyeszt	szalámi	polgár
sülyedés	szál (fn.)	szattyán
sündisznó	száll (ige)	szavahihető
süpped, -jen	szállás	szaval
sürgés-forgás	szállít	százannyi
sűrű, -ség	szállingózik	százlábú
sűrít,	szalmiák	százsorszép
sütő	szalon	szebbé

szecesszió	szemevilága	szépül
Széchenyi	szemfájás	széplelkű
szedtem	szeminárium	szeptember
szegel, szegez	szeminárista	szeppen
szegély	szemlátomást	Szeretett szülőim!
a szegénylegény	szemlesütve	szerfőlött
(züllött jobbágy)	szemre hány	szerte ; világ-
szegény legény	szemrehányó	szerte, de :
szegfű (más :	szenny, -es	Európa szerte
székfű)	szentelt víz	szerteszt
szeglet, szöglet	Szentföld	szerte-széjjel
szegről-végről	Szent István	-szerű ; célszerű
szégyenleni, szé-	király	szérű
gyelleni	Szent-István	szervilizmus
szégyenletes	(mint helynév)	szétszór
széjjel	Szent-Pétervár	szféra
székely	szentpétervári	szfinx
Székelyudvarhely	Szent Péter apos-	színi (szívní)
székesegyház	tol	szídd, szíjjad
szekunda	Szent-Péter (mint	szíjja (szívja)
szekundál	helynév)	szíttak (szívtak)
szeles	szentség	szidni
szelel	szentjánosbogár	szídd, szídjad
szeleburdi	szenvedély	szigorú,
széleskarimájú	szenzáció	szíj (fn.)
széleskőrű	szépapa (fn.)	szik, szikes
szellem	szeparatizmus	szikkad
szellőztet	széphangzású	szilaj
szélmentes	szép csöndesen	szilvafa
szembehúnyva	szépírás (das	Szilveszter
szembeszáll	Schönschrei-	szimfónia
szemefénye	ben)	szimmetria
személyes	szép írás (die	szimmetrikus
szemenszedett	schöne Schrift)	szimpatia
szemefénye	szépfűszer	szín, -es

színehagyott	szóda	szuperintendens
színekúra	szofista	szúr, -ás
színész, színész	szofizma	szurony
színház, színház	szókimondó	szuverén
színel	szól, szólj	szűcs
színszerű	szólásmód	szügy
szintakkor	szolgabíró	szűkül
szintannyi	szólít	szűkkeblű
szinte (majdnem)	szolid	szükség (szűk
szintén (is)	szolidáris	volta vlmnek)
szintúgy	szóló (ének)	szükség (hiány,
szintoly	szomorú	nyomor)
-színű; rózsaszínű	szonett	szükségkép
szippant	szoprán	szűkmarkú
Szíria	szórakozott	születésnap
szírup	szorít	születésem napja
szísszen	szórványos	szülő
szít, -ja	szósz	szűnik, szünik
szittyá	szőni	szünet
szivattyú	szőjj; (akad. : szőj)	szüntelen
szív, -es	szökell	szűr (fn., ig.)
szívós	szökken	szűrös
szívreható	szőlő, szöllő	szűrő
szívszagató	szőrmentében	szürcsöl
szívszakadva	szótt, -es	szüret
szkioptikon	szövet	szűrőkül, -ül
szláv	szótrájk	szűrökület
Szlavonia	szú, szúette	szűrődik
szlovén	szubjektív	szűz
szlőjd	szuggerál	Szűz Mária
szocialista	szultán	T, Ty
szocializmus	szumír	tábor
szócső	szunnyad	tacskó
szóbeszéd	szúnyog	tagbaszakadt

tagadhatatlan	tanuló	telegráf
-tájban; déltájban	tapintat	telegrafál
tájékozásúl	tapodtat sem	telegramm
tajtézkik	taraj	telides-teli
takarékpénztár	tárca	telik
tákol	tarifa	telivér
taksa	tarisznya	teljes, -ség
taksál	tarka-barka	teljeskorú
taktika	tarok, -oz	téma
találomra	tarsoly	temérdek, tömérdek
találós mese	tárva-nyitva	
tálca (táca)	tavaly	a temesvár-
talián	távolmaradt	orsovai vasút
talizmán	tea, teáz	templomjáró
talyiga	teáltalad	teneked
tályog	tebenned	tengeralatti
talpal	téboly	a tenger alatt
talpraesett	technika	tengerentúli
támlásszék	technikus	a tengeren túl
tanárkar	technológia	tenmagad
tanári kar	téged magadat	tennisz
tanít, -ó, -ás	tegnap (tennap)	tinta (ténta)
tanító-testület	tegnapelőtt	terasz
tanítóképző inté-	tegye, -d	tere-fere
zet	tehetség	teringgettét
tanított	tehozzád	terméskő
tanítvány	tejbekása	természetfeletti
tántoríthatlan	tejes fazék	a természet felett
tanú	tejút	természetellenes
tanuság (bizony-	teketória	a természet ellen
ság)	tekéz	terólad
tanusít	tekinget (tekint-	tesz-vesz
tanulság (Lehre,	get)	tétova
Moral)	tele (teli)	tetszeleg
tanúl	telefon, -ál	tetszvágyó

tessék	tíz, -szer	tökély
tettes	tízet, tizes	tölem
tetteti magát	tized	tölgý (fa)
teveled	tízéves	a törvénytelen
tévelyeg	tizenegy esztendő	tömött
theológia	tízszótagú	tömzsi
theológus	tódít	töpörödött
Thurzó (családn.)	tódúl	töpörtyű
tibennetek	tóga	tör (ige)
tifusz	tojás	tőr (fn.)
tik-tak	tokaji	törődik
tikkad, -t	tolni	törés
tilól	toll (fn.)	török (fn.)
tilos	Tolsztoj	Törökország
tímár	tolvaj	törül, töröl
timiattatok	tonna	törülközik
timellettetek	toppant	törlés
tinktúra	topáz	törvény
Tinód puszta	torkol, -at	törzsatya
tip-top	torkollik	törzsök
típus	tornász	tösgyökeres
tipikus	torol	töstül, tövestül
tirólatok	torta	töszomszéd
Tisza	torz	tözsde
tiszai	torzonborz	tövel-heggyel
a Tiszamellék	tószít, -oz	trachoma
a Tisza-szabályo- zás	továbbít	tragédia
a Tiszapart	tovasíklík	tragikum
tiszavirág	többszám, -ú	traktál
tiszteletreméltó	többed magával (hangs.)	trécsel
Tisztelt barátom!	többre megy	trikó
titóletek	tögy (tehéné)	Trója
titkolószik (tit- kolózik)	tökfilkó	tromf
	tökésít	tucat
		tudni

tudd, tudjad	tűr, -és	úgyhogy
tudta	türelem	úgy mint (más :
tudtára ad	türkiz	úgy mint)
tudtommal	tüsszent	úgysem (más :
tudniillik	tüsző	úgy sem)
tudni vágy	tűz (fn., ig.)	úgynevezett
tudnivágyó	tüzes, tüzel	új, újak (mn.)
tudnivaló	tüzet, -es	újabb
tudósít	tűzre	újdonat-új
tukmál	tűzdel	újdotsült
túl, -só	tűzoltó	újít
túlad	tűzrőlpattant	új, -ak (fn.)
tulajdonkép	tűzvörös	kéz ujja
túlfelől	tyűh !	ujjas
túlön-túl		ujjnyi
túlvilági		újjáalkot
tunya		ujjong
Turgényev		újkor, -i
turkál	uborka, ugorka	újabbkori
túró	uccu !	újolag
tus	Udvarhely megye	újonnan
tusa	udvarhelymegyei	újra
tussol (tusol)	úgy	újráz
tuskó	ugyan	újság, ujság
tűsz	úgyannýira	újul
tutaj	ugyanannyi	ultimátum
tűzok	ugyanakkor	ún, -ja
tyúk	ugyanaz	unalom
tű	ugyancsak	unatkozik
tűcsök	ügyde	uniformis
tűkör	ugyanily, -en	unikum
tűnik (tűnik)	ugyanitt	únos-untig
tündérmese	ugyanis	únos-untalan
tüntet	ugyanonnan	úntat
tűnemény	ügy-e ?	úr, -nak
	ügyis (más : ügy	
	is)	

U, Ú

urak, urak	útravaló	ütőér
uram	útszéli	üsd !
úri magam	uzsonna, ozsonna	üvölt
urodalom	uzsora	üz, -zek
ural (urának tart)		üzd !
uralkodik	Ü, Ó	üzés
uraság	üde, üdén	üzér
urakháza	üdv, -ös	üzen, izen
uraz (úrnak tart)	üdvözöl	üzlet
úrfi	az Üdvözítő	üzlettárs
Úristen	üget	V
úrnapja	ügy, -es, -el	Váci-utca
uszály	ügyefogyott	a váciutcai
úszás	ügyetlen	vadember
úszik	ügyész	vadgalamb
uszkál	ügyirat	vadkan
usztat	ügynök	vadrózsa
uszít	-ül, -ül (képző)	vadság
utal, -vány	ül, -és	vagdal
utazik	üldöz	vágóhid
után, -am	ülep, -szik	vágómarha
utánafizet	üllő	vágtat
utánjárás	ülőhely	vagyis
útbaeső	ültet	vágyódni
utca, ueca	ür, -es	vagyonbukott
útfélen	ürge	vaj, -as
úti, -társ	ürít	vaj, -mi
útközben, út köz- ben	ürü	vájkál
utó, -bb	ürügy	vajha
utoljára, utójára	üstökös	vajjon
utolsó (utósó)	üszög (gaboná- ban)	vakáció
utonálló	üszök, üszkös	vakbuzgó
utószor	(tüzes)	vaktában
útrakész	üti-veri	valahány, -szor

valahol	váróterem	véleménynyilvánítás
valahonnan	városliget	Velence
valaki, valami	városszerte	vénasszony
valamennyi	varr (ige)	vendégfogadó
valamint	varrás	vénül
valamikép	varrógép	vérbe-fagyba
valamirevaló	vár-úr	verbuvál
választ, válasszak	a vár ura	verdict
választottja	várva vár	Vergilius
választóvíz	vasárnap	verseng
válaszút	Vásárhelyt	verseny, -ez
vall, vallass	vasbánya	vérszemet kap
vallat	vas ing	verzió
vállal	vaskalapos	vésni, vesse
vallás- és közoktatásügy	Vaskapu	vésd, véssed
vallomás	vásott	venni
vállvetve	vasút	vedd, vegyed
valószínű	a Vatikán	vesszük
valóság	vászonzseléd	vessző, vesszeje
válóper	vazallus	veszély
váltig	vecsernye	vesztesség (más : vesztesség)
válság, -os	vedd !	veszett
váltság (megváltás)	veder, vödör	vesztégzár
vályog	véd- és dacszövetség	vesztőhely
vályú	véget ér	vetélkedik, vetélykedik
vámmentes	végett (névutó)	vetkezik (vetkőzik)
vándorlegény	végiglapoz	vezércikk
vanília	végrehajt	vezess !
var (fn.)	végtelen bölcseségű	Vezűv
varangy	a Végzet (szem.)	ví, vív
varju	vekszál	viadal
vármegye	vele (véle)	
várnagy		

viaszsárga	viszály	völgy
vicc, -el	viszálykodik	vörös, veres
vidék	visszavág	Vörös-tenger
vidám	visszér	Vörösmarty
vidit	visszhang	vulkán
víg, -ad, -an	viszontagság	Wesselényi
vígalom	vitészség	Z
vígasztal	vitézül, vitézül	zacskó
vigyáz	vitórlás hajó	zafir
vihar	vitör	zagyva
víjog, víjjog	vitt (ebből: víz)	zajtalan
Viktor, -ia	vitt (ebből: vív)	záfog
világhírű	vívás	záróbeszéd
világfolyása	vívmány	záros határidő
világnézet, világ- nézet	víz, vizet	zárszó
világoskék	vízen	zászló
világszerte	vizes	zátony
villa	víziló	zavar
villám	vízió	zavár
villam, villany	vizit, -ál	zebra
villámsebes	vízszintes	zefir
villog	vizsla	zegzug
vincellér	voks, -ol	zendít
virágvasárnap	volna	zendül
virgonc	volt	zendülés
virít	voltakép	zeneértő
virrad	voltaképen	zeneszóval
virraszt	(-képpen)	zengzetes
virtus	Voltaire-nek	zenit
virúl	voltaire i	zérus
visit	von, -jak	Zichy
vidd, vigyed	vonít, -s	zihál
visszafogad	vonz, vonzzál	Zilah
visszája (vlnnek)	vonzóerő	zimankós
	vőfély (vőfél)	

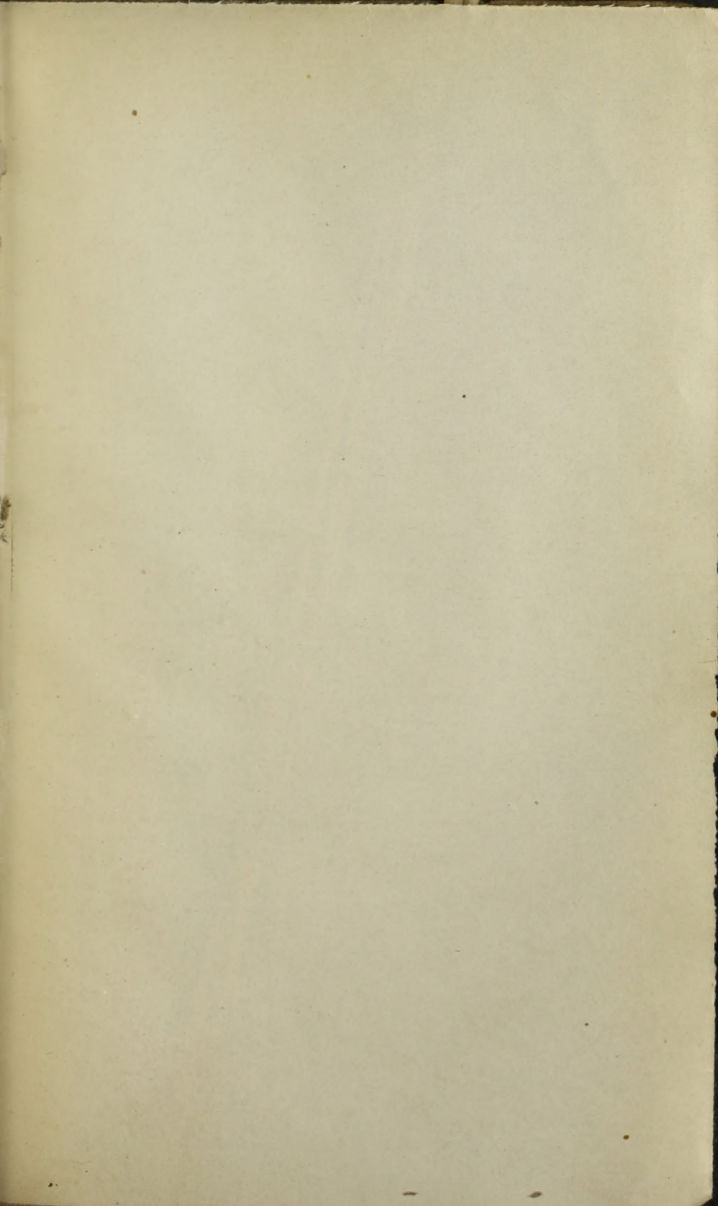
zizzen	zúz, -ás	zsibbad
zománc	zuza	zsibong
zóna	zuzmara	zsidó
zongora	zuzmó	zsinagóga
zökken	züllik	zszindely
zöld	züllött	zsinór
zöldel, zöldell	zümmög	zsrir
zöldség	zürzavar	zsriráf
zördül		zszivaj
zördülés		zszivió
zörej	Zs	Zsófia
zörren	zsába	zszold
zöttyen	zsalu	zszolozsma
Zrinyi-dolmány	zszálya	zszöllye
a Zrinyi-utcai	zszámoly	zszörtölödik
zúdit	zszandár	zszúfol
zug (fn.)	zszebkendő	zszugorgat
zúg (ige), ás, -ó	zszellér	zszúp, zszupp
zúg-búg	zszemlye, zszemle	Zszuzsa,
zuhan	zszibaj	Zszuzsánna
Zulejka (tn.)	zszibárus	

TARTALOMJEGYZÉK.

	Lap
Előszó	3
I. sz. A helyesírás elve	5
II. „ A helyesírás alapja	5
III. „ A magyar ábécé	5
IV. „ Az iskolai és akadémiai helyesírás közti eltérések	6
V. „ A hangok hosszúsága	8
VI. „ A hagyomány és szokás szerepe a helyes- írásban	9
VII. „ A szóelemző helyesírás esetei	11
VIII. „ Az alapúl szolgáló kiejtés	13
IX. „ Kettőzés	14
X. „ Összeírás	17
XI. „ Különírás	22
XII. „ A szók megszakítása	23
XIII. „ Az idegen szók írása	24
XIV. „ A tulajdonnevek írása	26
XV. „ Nagy kezdőbetű	28
XVI. „ Írásjelek	31
1. Pont	31
2. Vessző	32

	Lap
3. Pontos-vessző	34
4. Kettőspont	35
5. Kérdőjel	36
6. Felkiáltójel	36
7. Idézőjel	37
8. Gondolatjel	38
9. Zárójel	40
10. Kötőjel	40
11. Hiányjel	42
12. Egyéb írásjelek	42
XVII. „ Rövidítések	42
XVIII. „ Helyesírási szójegyzék	45—92

1.	Portuguese	1
2.	Spanish	1
3.	Italian	1
4.	French	1
5.	English	1
6.	German	1
7.	Dutch	1
8.	Swedish	1
9.	Norwegian	1
10.	Danish	1
11.	Polish	1
12.	Czech	1
13.	Slovak	1
14.	Hungarian	1
15.	Rumanian	1
16.	Bulgarian	1
17.	Serbian	1
18.	Croatian	1
19.	Slovenian	1
20.	Yugoslavian	1
21.	Ukrainian	1
22.	Belarusian	1
23.	Georgian	1
24.	Armenian	1
25.	Ossetian	1
26.	Abkhazian	1
27.	Abkhaz	1
28.	Abkhazian	1
29.	Abkhazian	1
30.	Abkhazian	1

